

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RAKOVÁ NA ROKY 2024 -2031

Spracovateľ: Regionálna rozvojová agentúra Kysuce, 2024

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

OBSAH

ÚVOD	4
VÝZNAM PHSR	5
1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RAKOVÁ 2024-2031	7
1.1 Charakteristika obce Raková	8
1.2 Demografický vývoj obce Raková	8
1.2.1 Prognóza demografického vývoja Slovenska	11
1.2.2 Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce Raková	12
1.2.3 Národnostná a náboženská štruktúra obce Raková	17
1.3 Inovácie, podnikateľské prostredie, vzdelávanie, samospráva	17
1.3.1 Ekonomika a jej vývoj v obci Raková	17
1.3.2 Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO okresu Čadca a obce Raková	18
1.3.3 Trh práce a podmienky na podnikanie v obci Raková	20
1.3.4 Školstvo na území obce	22
1.3.5 Samospráva obce Raková	26
1.3.6 Prchľad kompetencií obecných úradov	27
1.3.7 Územné plánovanie obce Raková	27
1.4 Životné prostredie	28
1.4.1 Geologické, geomorfologické a pedologické pomery obce Raková	28
1.4.2 Klimatické pomery	30
1.4.3 Hydrologické pomery na území obce Raková	31
1.4.4 Flóra a fauna obce Raková	32
1.4.5 Ochrana životného prostredia	33
1.4.6 Kvalita ovzdušia	36
1.4.7 Obehové hospodárstvo	37
1.5 Infraštruktúra	38
1.5.1 Dopravná infraštruktúra obce	38
1.5.2 Technická infraštruktúra	41
1.5.3 Vodovod na území obce	43
1.5.4 Kanalizačná sieť na území obce	44
1.5.5 Cintorín a cintorínske služby v obci Raková	44
1.6 Sociálna stabilita	45
1.6.1 Sociálne služby na území obce	46
1.6.2 Bývanie a služby občanom obce	47

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

1.7	Identita a sčestačnosť	48
1.7.1	Kultúra na území obce	48
1.7.2	Cestovný ruch v obci	49
1.7.3	Šport a voľnočasové aktivity na území obce	49
1.7.4	Identita regiónu a regionálna produkcia	49
1.7.5	Združenia a záujmové spolky na území obce	55
1.8	Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky	56

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

ÚVOD

V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2021 - 2027 je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec, mesto nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie. Je to programový dokument, spracovaný na základe zákona č. 539/ 2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Program je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami sociálneho a ekonomického rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raková je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnom rozvojom pláne, v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2022+ a v súlade s metodikou na vypracovanie príslušného programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre obce a mestá.

VÝZNAM PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJ A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR) obce Raková 2024-2031, je základným výkonným a programovým dokumentom na úrovni obce v rámci partnerstva lokálnej samosprávy, podnikateľského sektora a mimovládnych organizácií z územia obce a okolia. PHSR obce Raková je motivované potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovaniach samosprávnych orgánov v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja obce Raková.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja:

- navrhuje systematickú a funkčnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja zameranú na realizáciu všestranného ekonomického a sociálneho rozvoja,
- čerpá najmä zo znalostí miestnych aktérov a odborníkov, ktorí najlepšie poznajú miestne problémy, potreby a rozvojové možnosti obce,
- umožňuje partnerom spoluúčast' na programovaní, realizácii a kontrole stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja obce,
- pomáha zvyšovať všeobecné povedomie o potrebách obce.

A) Potrebu zabezpečenia PHSR ustanovuje zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z., ktorý ukladá obciam (mestám) povinnosť spracovať Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR) ako nástroja, pomocou ktorého sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja. PHSR sa spracováva spravidla na 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10 - 14 rokov. PHSR koncepčne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR nebude zbytočne rozsiahlym a len popisným zoznamom nereálnych zámerov (zoznamom vecí, na ktoré obce a mestá nemajú peniaze), ale skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

B) Je dôležitou podmienkou pre získavanie externých zdrojov, napríklad z EÚ, štátneho rozpočtu a pod., nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok z týchto zdrojov je podmienená dokladovaním súladu projektového zámeru s prioritami schváleného PHSR daných obcí či miest.

C) Je nástrojom zachovávaní kontinuity rozvojových zámerov obce a efektívneho využívania vlastných zdrojov a potenciálu.

Účelom PHSR je vytvorenie rozvojového programu územia (obce), ktorý vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jeho obyvateľov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Cieľom PHSR je spracovanie takého súhrnu cieľov a opatrení, ktoré napomáhajú zabezpečeniu trvalo udržateľného rozvoja územia a ktoré smerujú k uspokojovať potreby súčasnej generácie bez toho, aby ohrozil možnosti uspokojovania potrieb budúcich generácií.

Obec Raková má potenciál a dobrú geografickú polohu s autonómnym postavením. Dobre manažovaný rozvoj dáva prísľub ďalšieho zlepšenia kvality života v obci.

V záujme ďalšieho postupu pri skvalitňovaní života v obci, je potrebné popísať ich súčasnú východiskovú pozíciu, analyzovať jednotlivé oblasti života, stanoviť možnosti a príležitosti, definovať strategickú víziu, zámery, ciele a konkrétne aktivity, ktoré v krátkodobom, strednodobom i dlhodobom horizonte vytvoria podmienky na ďalší rozvoj obce Raková.

V roku 2021 začalo nové programové obdobie Európskej únie, ktoré sa skončí v roku 2027 (n+2). PHSR je nástrojom na plánovanie a prípravu územia pre využitie týchto externých zdrojov pre svoj rozvoj. V tomto programovom období môžu obce a ostatné subjekty využívať financovanie na **päť cieľov politiky súdržnosti**:

1. Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva;
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa;
3. Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna prepojitelnosť IKT;
4. Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.
5. Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

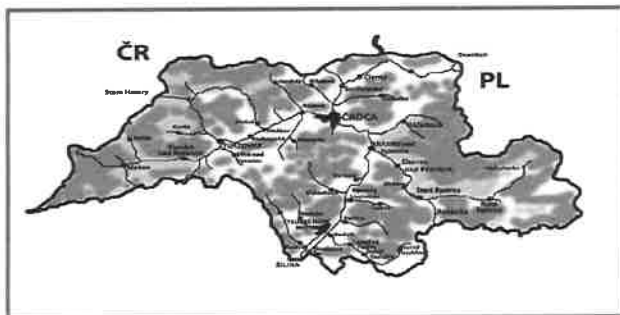
PHSR obce Raková na roky 2024-2031 stanovuje vízie a strategické ciele, navrhuje konkrétne aktivity pre ich dosiahnutie, uvádza merateľné ukazovatele a určuje opatrenia v oblasti: vzdelávania, kultúry, športu, voľného času a mládeže, sociálnych služieb a zdravotníctva, bývania a služieb občanom, bezpečnosti a poriadku, marketingu, cestovného ruchu a ekonomického rozvoja, dopravy a technickej infraštruktúry, životného prostredia a samosprávy. Na základe vytvoreného dokumentu je možné programovať územný a integrovaný rozvoj trvalo udržateľným spôsobom, pripraviť územie obce a budovať jeho kapacity pre absorpciu nových technológií, služieb a rôznych ponúk a príležitostí pre zvýšenie kvality života obyvateľov na území obce Raková.

1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RAKOVÁ 2024-2031

Vzhľadom na svoju veľkosť a hranicu s okresným mestom Čadca, je obec Raková úzko spätá so svojím okolím a je od neho závislá. Obec nemôže presadzovať individuálny prístup k regionálnemu rozvoju, ale musí dôkladne analyzovať svoje prostredie a plánovať svoj rozvoj v súlade s obmedzeniami a možnosťami okolia. Nie je možné ani žiaduce, aby obec Raková poskytovala svojim obyvateľom všetky služby verejného charakteru, pretože by to mohlo byť vzhľadom na počet obyvateľov neekonomické a tieto služby by nedosahovali požadovaných kvalít. Obec Raková sa preto musí orientovať na služby obyvateľstvu, ktoré sú v obci vykonávané lepšie a výhodnejšie ako v okolitých sídelných centrách. Avšak stále zostáva priestor pre stanovenie vlastných priorít a hľadanie nástrojov pre ich naplnenie.

Poloha je ďalším kľúčovým faktorom rozvoja obce Raková, a to z pohľadu všetkých regionálnych úrovní, ktorá má mimoriadny vplyv na ekonomiku. Z administratívneho hľadiska patrí do Žilinského kraja, okresu Čadca. Z hľadiska kategorizácie územno-štatistickej jednotky EUROSTAT vystupuje ako úroveň NUTS V. Obec Raková má spoločné hranice na západe s obcou Staškov, na juhu s obcou Zákopčie na východe s okresným mestom Čadca. Na severe hranica obce Raková je zároveň štátnou hranicou s Českou republikou s obcami Horní Lomná, Dolní Lomná a Mosty u Jablunkova.

Obrázok č. 1: Poloha obce Raková voči susedným obciam

Zdroj: https://sk.wikipedia.org/wiki/Kysuce#/media/File:Mapa_kysuc.jpg

1.1 Charakteristika obce Raková

Obec Raková leží v severozápadnej časti Slovenskej republiky a Žilinského samosprávneho kraja. Je súčasťou okresu Čadca, od okresného mesta Čadca je vzdialená 4 km. Kataster obce s rozlohou 4152 ha hraničí na východe s katastrom Čadce, na juhu s katastrom obce Zákopčie, so západnej strany s katastrom Staškova a zo severnej strany s obcami Českej republiky - Horní Lomná, Dolní Lomná a Mosty u Jablunkova.

Prvá písomná zmienka o obci Raková je zachytená na mape južnej hranice Tešínskeho kniežatstva spred roku 1620 zo zbierok Sliezskeho zemského múzea v Opave. Založili ju pastierskou kolonizáciou na kľčoviskách. Patrila panstvám Budatín a Strečno. Prvé pečatidlo obce je s dátumom 1776 s označením „FOGT+RAKOWSKI+SPRAWO“.

Tabuľka č. 1: Základná charakteristika obce Raková v roku 2023

Raková	
Kód obce	509400
Názov okresu	Čadca
Názov kraja	Žilinský
Štatút obce	obec
PSČ obce	023 51
Prvá písomná zmienka o obci (rok)	1 620
Nad. výška v m n. m.	415-1067
Celková výmera územia obce [km ²]	41,52
Počet obyv. obce	5 629
Hustota obyv. na km ²	135,57

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

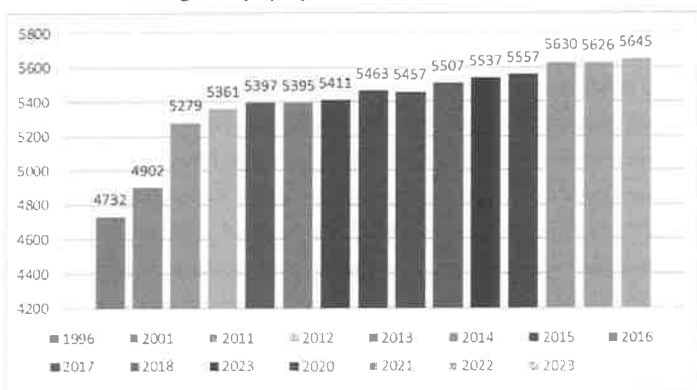
1.2 Demografický vývoj obce Raková

Demografický vývoj významne ovplyvňuje fungovanie celej spoločnosti, preto sa štúdiu demografických procesov venuje veľká pozornosť. Kvalifikované rozhodovanie v oblasti ekonomiky, sociálnych vecí, zamestnanosti, školstva, zdravotníctva, bytovej výstavby sa nemôže zaobiť bez kvalifikovaných, vhodne štruktúrovaných, variantných a pohotových demografických informácií.

Význam demografických informácií zvyšuje súčasná spoločenská situácia, keď súčasťou spoločenských zmien sú aj zásadné zmeny v reprodukčnom správaní obyvateľstva. Dôsledkom týchto zmien sú zmeny v prírastkoch a štruktúre obyvateľstva, mení sa aj štruktúra rodín a domácností.

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra a počet obyvateľov každej obce predstavuje jeden z najdôležitejších aspektov rozvoja obce. Od počtu obyvateľstva závisí napr. výška podielových daní a taktiež spotreba po tovaroch a službách, čo ovplyvňuje podnikateľské prostredie v každej obci.

Obrázok č. 2: Demografický vývoj obce Raková

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obec Raková sa svojou rozlohou a počtom obyvateľov radí medzi veľké obce. Na jej území v roku 2021 žilo 5 630 obyvateľov, z nich je 2 844 žien a 2 786 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 zvýšenie o 351 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v roku 2021 má ustálený charakter a dosiahla hodnotu 135 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 127 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Raková dosiahol v roku 2001 hodnotu 34,57 v roku 2011 dosiahol hodnotu na úrovni 36,98 a v roku 2021 hodnotu 39,95. Tak ako v celej spoločnosti Slovenska aj tu sa prejavuje starnutie populácie.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Raková je stabilný a stále rastúci.

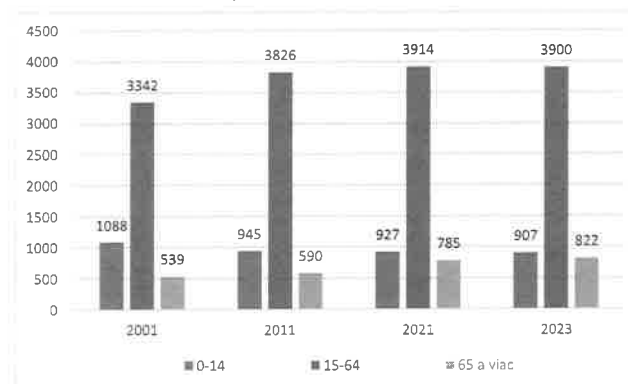
Štruktúra obyvateľstva je jedným z najvýznamnejších demografických ukazovateľov, ktorý poukazuje na zloženie obyvateľstva podľa jednotlivých výberových kritérií. Štruktúra obyvateľstva podľa vekových kategórií znamená rozdelenie štatistického súboru obyvateľstva v závislosti od veku na základe troch hlavných kritérií a to na vekové skupiny podľa produktivity, základné vekové skupiny podľa reprodukcie a hlavné vekové skupiny.

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku nie je priaznivý, pretože obec Raková mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (16,47 %, t. j. 927 obyvateľov) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (13,95 %, t. j. 785 obyvateľov) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 69,56 %, t. j. 3914 obyvateľov. Trend je v tomto smere dlhodobo nepriaznivý. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 65,4 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,9 % v predproduktívnom veku a 17,6 % v poproduktívnom veku.

Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Raková v roku 2011 bolo 17,62 %, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 16,47 %. Obyvateľov v produktívnom veku v roku 2011 bolo 71,36 %, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 69,56 %. Kým v roku 2011 predstavoval počet obyvateľov v obci Raková v poproduktívnom veku 11,00 %, v roku 2021 to bolo až 13,95 %.

Rozdiel obyvateľstva produktívneho veku v roku 2021 bol o 88 obyvateľov vyšší ako v roku 2011. V rozmedzí týchto rokov mal počet obyvateľov v produktívnom veku mierne stúpajúci charakter. Kým v roku 2011 dosiahol index starnutia v obci hodnotu 62,43 % v roku 2021 sa zvýšil na hodnotu 84,68 %. Je to starnutie podobne ako priemer v rámci Slovenska. Index starnutia Slovenskej republiky v roku 2021 bol 108,27%.

Obrázok č. 3: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Raková

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické aj grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na celoslovenský trend, ktorý je daný nižším počtom detí a zároveň vyšším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Raková.

1.2.1 Prognóza demografického vývoja Slovenska

Neurčitost' vyplývajúca z individuálnych reprodukčných rozhodnutí obyvateľstva ako aj meniace sa a ťažko odhadnuteľné vonkajšie podmienky, vnášajú do procesu demografického prognózovania silný prvok neurčitosti. Preto aktuálnosť prognóz treba starostlivo sledovať a vyhodnocovať.

Naopak spomínanej neurčitosti vo vývoji reprodukčného správania obyvateľstva má populačný vývoj aj značnú zotrvačnosť, ktorá vyplýva hlavne zo stability vekovej štruktúry obyvateľstva. Preto je možné niektoré základné rysy populačného vývoja prognózovať s vysokou pravdepodobnosťou. Aj keby nastal vývoj, ktorý prognóza nepredpokladá, s istotou nespôsobí zvrátenie niektorých základných trendov budúceho populačného vývoja mimo rámcov vymedzených vysokým a nízkym prognostickým scenárom.

Možno jednoznačne skonštatovať, že obdobie najbližších 60 rokov bude charakteristické zmenou trendu vo vývoji počtu obyvateľov a kontinuálnym pokračovaním populačného starnutia. V roku 2060 bude obyvateľstvo Slovenska menej početné, staršie a pravdepodobne aj etnicky pestrejšie. Úbytok počtu obyvateľov na Slovensku začne s veľkou pravdepodobnosťou najneskôr v roku 2030 a s veľmi veľkou pravdepodobnosťou, ktorá hraničí s istotou, sa zachová až do konca prognózovaného obdobia, preto by sa počet obyvateľov mal v roku 2060 pohybovať okolo hranice 5,5 milióna osôb.

Naopak, čo sa týka starnutia obyvateľstva na Slovensku, prognózy sú veľmi stabilné a budúci vývoj môžeme v tomto smere odhadovať s veľmi vysokou pravdepodobnosťou. Starnutie obyvateľstva bude počas celého prognózovaného obdobia nezvratné a hlavne v období 2020 až 2040 veľmi intenzívne. Slovensko sa stane spolu s Poľskom najstaršou krajinou EÚ a zaradí sa medzi najstaršie krajiny na svete. Stagnácia počtu obyvateľov resp. mierny úbytok počtu obyvateľov neznamena v horizonte niekoľkých desaťročí pre spoločnosť prakticky žiaden problém. Veľmi intenzívne starnutie obyvateľstva však bude mať závažné dopady pre vývoj celej spoločnosti.

Rozdielny vývoj počtu obyvateľov a najmä ich štruktúry predstavujú jeden z kľúčových faktorov budúceho sociálno-ekonomického vývoja ŽSK a jeho okresov. Existujúce rozdiely v populačnom vývoji a s nimi súvisiace rozdiely v počte a najmä štruktúre regionálnych populácií sú nielen dôsledkom, ale aj jedným z hlavných faktorov pre formovanie disparít v sociálno-ekonomickom vývoji.

1.2.2 Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce Raková

Ako vstupné informácie pre posúdenie ďalšieho vývoja obyvateľstva obce Raková boli použité informácie a výstupy z publikácie „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035“ spracovanej v októbri 2013 Infostatom a údajov Štatistického úradu SR za rok 2021. Prognóza a dáta sú spracované na úrovni okresu, preto budeme ako smerujúce údaje pre obec Raková používať údaje za okres Čadca a zároveň zohľadňovať aj špecifiká demografického vývoja obce.

Pôrodnosť

Reprodukčné správanie na Slovensku prechádza v posledných dvoch desaťročiach hlbokými, nezvratnými a historicky ojedinělými zmenami. Z pohľadu procesu plodnosti sme svedkami poklesu celkovej intenzity plodnosti pri súbežnom posune rodenia detí do vyššieho veku. Zároveň je preukázané dlhodobé pretrvávajúce pomerne značných regionálnych rozdielov v intenzite a časovaní plodnosti.

Pôrodnosť v okrese Čadca ma za ostatných 20 rokov pozvoľný klesajúci charakter. Pôrodnosť v okrese Žilina sa oproti začiatku storočia (2001) okolo roku 2011 zvýšila, ale od tohto roku už má ustálený klesajúci charakter.

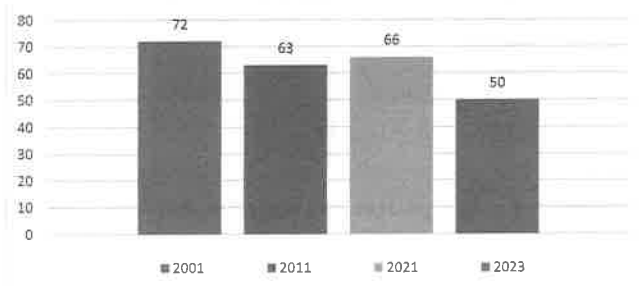
Obec Raková je z hľadiska vývoja plodnosti zaradená do druhej skupiny - zhluk 3B (na základe zhlukovej analýzy)¹. Mestá a obce zaradené do zhluku 3B sa vyznačujú nízkou intenzitou plodnosti. Príčinu je potrebné hľadať jednak v neskoršom začiatku zmien reprodukčného správania a predovšetkým v zatiaľ len miernej rekuperácii, ktorá nedokázala plne nahradiť pokles plodnosti v mladšom veku. Podskupinu 3B tvorí v rámci Slovenska desať okresov. Nevytvárajú tak kompaktnú oblasť, ale ide skôr o menej početné zhluky v rôznych oblastiach Slovenska (s výnimkou západu). Na severovýchode sú to okresy Bardejov, Svidník, Stropkov, na severe stredného Slovenska Čadca, Bytča a Kysucké Nové Mesto a na strednom Slovensku Poprad, Brezno a južnejšie Banská Štiavnica a Krupina. Z pohľadu charakteru plodnosti je tretia skupina asi najviac podobná celoslovenskému priemeru. Váha plodnosti žien do 25 rokov sa podľa posledných údajov z roku 2011 pohybovala na úrovni 24 - 27 % (priemer SR 25 %) a plodnosť žien vo veku 30 a viac rokov tvorila 41 - 45 % (priemer SR 45 %) z celkovej hodnoty úhrnnej plodnosti. Priemerný vek pri prvom pôrode sa v roku 2011 pohyboval na úrovni približne 27 - 27,5 roka. V nasledujúcom období (do roku 2035) sa

¹ Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 21-26.

predpokladá vo všetkých skupinách okresov postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti vzhľadom na prehlbujúce sa doháňanie odložených pôrodov a rast intenzity plodnosti.

Generálnou líniou preto vo všetkých skupinách okresov je postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti vzhľadom na prehlbujúce sa doháňanie odložených pôrodov a rast intenzity plodnosti. Vývoj plodnosti a prirodzený prírastok obcí je ovplyvnený trendom vývoja plodnosti na úrovni okresu, kde predpokladáme v ďalšom období zvýšené zastúpenie plodnosti žien vo veku nad 30 rokov v okrese Čadca, môžeme teda predpokladať, že rovnaký trend bude možné pozorovať aj v obci Raková.

Obrázok č. 4: Počet narodených detí v obci Raková

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úmrtnosť

Hlavným znakom posledných dvoch desaťročí sa stalo kontinuálne predlžovanie dĺžky potenciálneho života, čo sa odzrkadlilo aj na regionálnej úrovni. Pri tvorbe zhlukov okresov z pohľadu procesu úmrtnosti sú zohľadnené nielen ukazovatele intenzity, ale aj charakteru samotného procesu (stredná dĺžka života pri narodení, v presnom veku 65 rokov, kvocient dojčenskej úmrtnosti, pravdepodobnosť prežitia medzi presným vekom 1 a 50, presným vekom 50 a 65 a presným vekom 65 a 85). Najlepšie úmrtnostné pomery nachádzame zhlukoch 1 a 2. a naopak najhoršie úmrtnostné charakteristiky (zhluk 4) majú dlhodobé okresy v takmer súvislom páse juhu Slovenska a u mužov aj na severe stredného Slovenska - okresy Bytča, Čadca, Námestovo a Kysucké Nové Mesto.

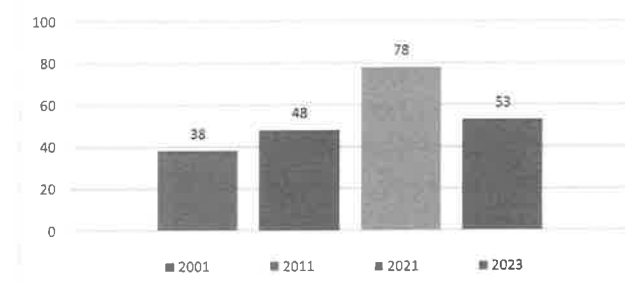
Obec Raková je z pohľadu intenzity a charakteru úmrtnosti zaradená do štvrtej skupiny.² Ide o súbor regiónov, ktoré sa vyznačujú dlhodobými najhoršími úmrtnostnými charakteristikami.

²Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 50.

Stredná dĺžka života pri narodení sa medzi rokmi 1992 a 2012 zvýšila o 5,4 roku z pôvodných 67,2 roku na 72,6 roka. V presnom veku 65 rokov podľa posledných údajov majú muži šancu ešte prežiť 14,7 roku, čo je približne o 2,5 roka viac ako na začiatku 90. rokov. Dojčenská úmrtnosť klesla z takmer 15 % na približne 5 %. Aj v tomto zhluku platí, že najväčšie zaostávanie z pohľadu hodnôt pravdepodobností prežitia nachádzame až vo vyššom veku (medzi presnými vekmi 50 a 65, resp. 65 a 85 rokov).

U žien je situácia do značnej miery podobná. Stredná dĺžka života pri narodení sa vo štvrtom zhluku okresov medzi rokmi 1992 a 2012 zvýšila len o približne 3,5 roka a podľa posledných údajov dosahuje len niečo viac ako 79 rokov. Práve v tomto zhluku okresov nachádzame jednu z najvyšších dynamík zvyšovania úmrtnosti. Výrazne podpriemerná je aj úmrtnosť vo vyššom veku. V presnom veku 65 rokov dosiahla v roku 2012 stredná dĺžka života hodnotu približne 17,7 roku, čo je takmer o 2 roky menej ako ukazuje celoslovenský priemer.³ Z uvedeného vyplýva, že prognóza vývoja úmrtnosti má charakter zvyšovania veku a jednu z najvyšších dynamík zvyšovania úmrtnosti.

Obrázok č. 5: Počet úmrtí v obci Raková

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

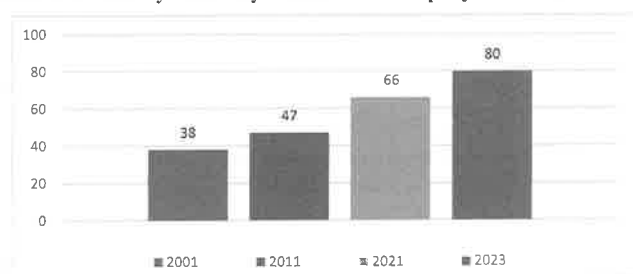
Migrácia

Význam migrácie na regionálny populačný vývoj na Slovensku sa vo všeobecnosti zvyšuje. Prispieva k tomu pokles váhy prirodzeného pohybu a s ním súvisiacich prirodzených prírastkov. Z pohľadu vývojových trendov vnútornej migrácie sa ukazuje, že migračné ziskové okresy sa čoraz viac koncentrujú do západných regiónov Slovenska.

³Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 65.

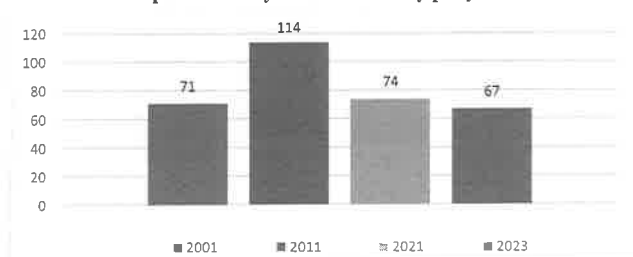
Na základe analýzy a prognózy migrácie vykonanej Infostatom môžeme predpokladať trend vývoja migrácie obce Raková definovaný podľa tzv. „migračného typu 7.“, ktorý tvoria okresy severného Slovenska (Čadca, Námestovo, KNM, Dolný Kubín, Žilina, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin). V súčasnosti dosahujú mierne migračné straty, pričom je predpoklad zmiernenia týchto strát, resp. mierného migračného zisku. Predpokladá sa, že počas celého prognózovaného obdobia bude v obci naďalej pretrvávajúť pohyb obyvateľstva smerom aj von, čo sa v konečnom dôsledku prejaví miernymi migračnými stratami.

Obrázok č. 6: Počet vyst'ahovaných osôb z trvalého pobytu v obci Raková

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obrázok č. 7: Počet prisťahovaných osôb na trvalý pobyt v obci Raková

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obec Raková a jej ekonomická budúcnosť závisí aj od schopnosti a vytvárania možností pre tvorbu nových pracovných miest či samo zamestnávania v rôznych oblastiach ekonomiky. Migrácia za prácou mimo obce a regiónu, do blízkeho okolia a jej rozsah ovplyvňuje charakter osídlenia. Migrácia za prácou mimo obce (hlavne trvalá) zhoršuje celkový úbytok obyvateľstva v danej obci.

Zhodnotenie

Zmena vo vekovej štruktúre obyvateľstva predstavuje významný faktor, ktorý bude zásadným spôsobom ovplyvňovať rozvojový potenciál obce. Hlavné demografické trendy prejavujúce sa na celoštátnej úrovni, sú viditeľné aj na regionálnej úrovni. Prírastky obyvateľstva sa znižujú a obyvateľstvo starne to znamená, že v kraji pribudnú okresy s prirodzeným aj celkovým úbytkom obyvateľstva a zvýši sa priemerný vek obyvateľstva. Vývoj počtu a prírastku obyvateľstva nebude rovnomerný. Väčšina okresov ŽSK, okrem okresov Bytča, Námestovo a Trstená bude mať do roku 2035 prirodzený aj celkový úbytok obyvateľstva.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva ŽSK bude rovnomernejší. Zostarnú všetky okresy bez výnimky, aj keď intenzita populačného starnutia bude v jednotlivých okresoch rôzna - najmladším okresom bude okres Námestovo, najstarším okres Trstená. Nepriaznivý trend je možné sledovať u vekovej štruktúry obyvateľstva, kde výrazne narastá počet obyvateľov vo veku nad 65 rokov, zatiaľ čo počet obyvateľov v produktívnom veku klesá. Obec Raková stúpajúcim charakterom počtu obyvateľov v poproduktívnom veku kopíruje celoslovenský vývoj. Vývoj počtu obyvateľov v produktívnom veku (15 - 64) má v okresoch Čadca a Žilina dlhodobu pozvoľne klesajúci charakter. Naproti tomu vývoj počtu detí vo veku do 14 rokov v rokoch 2010 klesal, ale od roku 2017 zaznamenal mierne pozitívny trend, čo odzrkadľuje stúpajúcu kvalitu života. Uvedené súvisí s ďalším ukazovateľom sledujúcim demografické trendy, a to priemerný vek obyvateľov. Ten majú tieto dva okresy, tak ako na celom Slovensku stúpajúci charakter.

V obci Raková v priebehu rokov 2015 - 2035 predpokladáme postupné znižovanie počtu obyvateľov zapríčinené stále zvyšujúcou sa hodnotou prirodzeného úbytku obyvateľov. Tento trend by mal pretrvať až do roku 2035 s tým, že od roku 2020 sa predpokladá úbytok počtu obyvateľov a celkový prirodzený úbytok obyvateľov. Maximálne hodnoty celkového úbytku obyvateľstva sa počas prognózovaného obdobia výraznejšie nezmenia, budú sa pohybovať od 4 do 7 osôb na 1000 obyvateľov.

Uvedeným vývojovým trendom a predpokladanému úbytku počtu obyvateľov (predpoklad úbytku v celom sledovanom období), ktoré má znaky starnutia na úrovni okresu aplikovateľného aj na úroveň obce je potrebné prispôsobiť aj prístup obce Raková k jej občanom a zabezpečiť pre nich také životné podmienky, ktoré budú zohľadňovať ich potreby a požiadavky. Preto by mala obec na základe prognózy pristúpiť k opatreniam, ktoré budú eliminovať prípadné negatívne javy spôsobené znižovaním počtu obyvateľov a jeho starnutím.

1.2.3 Národnostná a náboženská štruktúra obce Raková

Z porovnania obyvateľov obce Raková podľa príslušnosti k národnostným skupinám v roku 2021 vyplýva, že najväčší počet obyvateľov je hlásiacich sa k slovenskej národnosti.

Malá časť obyvateľov sa hlási k národnosti českej. Náboženským vyznaním rozumieme účasť obyvateľov na náboženskom živote niektorej cirkvi alebo vzťah k nej. V obci Raková z hľadiska náboženského vierovyznania absolútne prevláda rímskokatolícke náboženstvo s minimálnym zastúpením ostatných náboženstiev a obyvateľov bez vyznania, ktoré tvorí 6,33 % k Rímskokatolíckej cirkvi sa hlási 87,3 % obyvateľov obce, čo je pokles oproti roku 2011, kedy RKC bola zastúpená 95,20 %. Z menších cirkví sú v obci najviac zastúpené: Gréckokatolícka cirkev a Evanjelická cirkev augsb. vyznania.

Tabuľka č. 2: Obyvatelia obce podľa vierovyznania v roku 2021

Obec Raková	5530
Bez vyznania	361
Rímsko katolícka cirkev	5050
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	20
Grécko katolícka cirkev	19
Reformovaná kresťanská cirkev	5
Pravoslávna cirkev	3
Náboženská spoločnosť Jehovovi	3
Evanjelická cirkev metodistická	1
Kresťanské zbory	15
Apoštolská cirkev	1
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1
Starokatolícka cirkev na Slovensku	4
Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	1
Novoapoštolská cirkev	2
Budhizmus	3
Hinduizmus	1
Ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	1
Pohanstvo a prírodné duchovno	5
ad hoc hnutia	16
Iné	9
Nezistené	109

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2021

1.3 Inovácie, podnikateľské prostredie, vzdelávanie, samospráva

1.3.1 Ekonomika a jej vývoj v obci Raková

Ekonomickú oblasť obce Raková determinuje nastavenie rozpočtu obce, rozsah vlastných príjmov, ale aj ich schopnosť čerpať prostriedky z iných zdrojov, či už štátnych alebo európskych. Zahŕňa ekonomickú aktivitu obyvateľstva v produktívnom veku i podnikateľskú činnosť právnických a fyzických osôb na území obce. Ekonomiku obce Raková a jej stav ovplyvňuje úroveň riadenia samosprávnych orgánov, ktoré podporujú podnikanie a zamestnanosť, cestovný ruch a celkový hospodársky rast, i aktuálny model regionálnej politiky VÚC. Ekonomická sila obyvateľov je daná prístupnosťou k zamestnaniu a priemernou výškou miezd v regióne.

Tabuľka č. 3: Najvýznamnejšie podniky v okrese Čadca podľa počtu zamestnancov 2021

Názov	Počet zamestnancov	Činnosť
COOP Jednota Čadca, spotrebné družstvo	1000 - 1999	Malobehotov. v špecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom
Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca	500 - 999	Činnosti nemocníc
Hanes Global Supply Chain Slovakia s.r.o.	500 - 999	Výroba pletených a šitých výrobkov
TI-Hanil Slovakia, s.r.o.	250 - 499	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Kysucké pekáreň, s.r.o.	200 - 249	Výroba chleba, výroba čerstvého pečiva a kolačov
eliastech s.r.o.	200 - 249	Subdodávateľ plastových dielov používaných pre časti interiérov ako aj exteriérov automobilov
TELEKTRONIC, s.r.o.	150 - 199	Výroba montovaných elektronických dosiek

Zdroj: fimsat.sk

Okrem horeuvedených zamestnávateľov v okrese Čadca obyvatelia obce Raková dochádzajú do zamestnania najmä do žilinských firiem KIA Slovakia a Mobis Slovakia. Časť obyvateľov cestuje za prácou do Českej republiky, najmä do Rožnova pod Radhoštěm, Třinca a Ostravy, kde nachádza lepšie pracovné aj platové podmienky.

1.3.2 Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO okresu Čadca a obce Raková

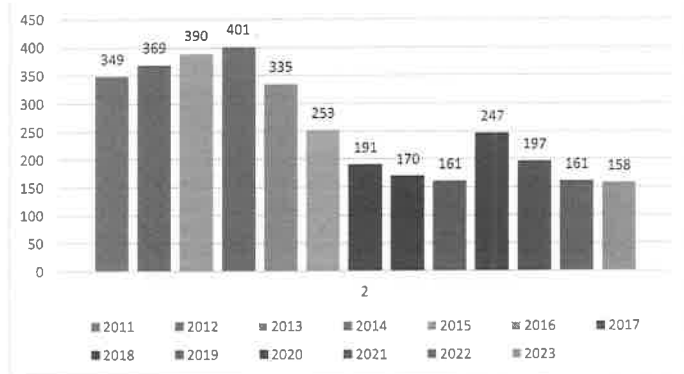
V okrese Čadca v roku 2011 bola miera evidovanej nezamestnanosti 12,36 %. V tom roku bola miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji 11,91 % a na Slovensku 13,59 %. V okrese Čadca v roku 2021 bola však miera evidovanej nezamestnanosti už len 5,59 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

V danom roku bola miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji 5,32 % a na Slovensku 6,76 %. Miera evidovanej nezamestnanosti má v našom okrese klesajúci charakter, aj napriek čiastočnému zvýšeniu v roku 2020 (okres Čadca 6,95%), čo bolo dôsledkom pandémie Covid-19. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Čadca dosahuje zhruba úroveň priemernej miery nezamestnanosti Žilinského kraja, ale je výrazne nižšia ako priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v celej Slovenskej republike.

Do konca roku 2028 predpokladáme len malý pokles % miery evidovanej nezamestnanosti, nakoľko zloženie evidovaných nezamestnaných vykazuje veľký podiel nezamestnatelných osôb. Absolútny počet nezamestnaných sa v obci zníži z dôvodu, že sa zníži počet osôb v produktívnom veku a narastie počet osôb v poproduktívnom veku, čím dôjde k poklesu celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v obci Raková.

Obrázok č. 8: Počet uchádzačov o zamestnanie v obci Raková

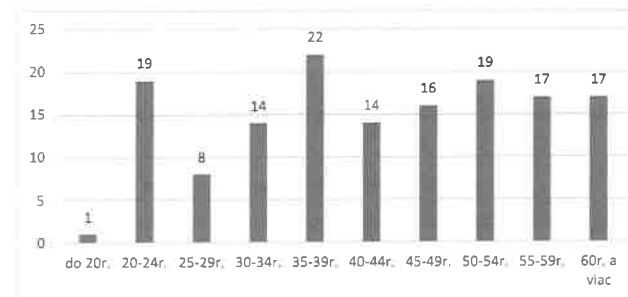

Zdroj: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

Na základe údajov z ÚPSVaR a ŠÚ SR o počte nezamestnaných v obci Raková jednoznačne vidno vývoj počtu nezamestnaných. V poslednej dekáde bol najväčší počet nezamestnaných v roku 2014 ako dozvuk finančnej krízy z roku 2008. Od toho roku sa počet nezamestnaných znižoval až v roku 2020 dosiahol hranicu, pod ktorú zníženie išlo iba o minimálnu hodnotu. Rok 2020 a 2021 vykazuje mierny nárast počtu nezamestnaných z dôvodu pandémie Covid-19. Obec kopíruje vývojové trendy nezamestnanosti SR.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

Obrázok č. 9: Počet uchádzačov o zamestnanie v roku 2021 podľa vekových skupín v obci Raková

Zdroj: UPSVaR

Počet uchádzačov o zamestnanie v roku 2021 zohľadňuje rozloženie počtu uchádzačov najmä v skupinách 25 až 39 rokov.

1.3.3 Trh práce a podmienky na podnikanie v obci Raková

Trh práce je miestom, kde sa stretáva dopyt po práci zo strany potenciálnych zamestnávateľov s ponukou práce, ktorú predstavujú jednotlivci uchádzači o zamestnanie, pričom predmetom kúpy a predaja nie sú jednotlivé osoby, ale ich pracovná sila.

Podnikateľským prostredím môžeme označiť všetko, čo obklopuje a ovplyvňuje podnikateľské subjekty. Je to prostredie, ktoré je prepojené s prostredím konkurenčným. Podnikateľské prostredie je ovplyvnené hospodárskymi, politickými, inštitucionálnymi, právnymi, technologickými, sociálnymi a etickými podmienkami, v ktorých sa uskutočňuje podnikateľský proces, čiže proces formovania podnikateľských subjektov a vykonávanie ich podnikateľskej činnosti.

Ekonomika regiónu Kysuce je sústredená najmä v mestách a ich okolí v línii rozvojových osí. Z hľadiska počtu podnikov na tisíc obyvateľov nedosahuje región Kysúc priemer Žilinského samosprávneho kraja, viac sa k nemu približuje okres Čadca. Nadpriemerný počet podnikov na tisíc obyvateľov voči Žilinskému samosprávne kraju je v stavebníctve. Situovanie regiónu na rozvojovej osi prvej úrovne tiež dáva dobré predpoklady rozvoju obchodu, dopravy a skladovania. Dobrú tradíciu má tiež strojársky priemysel. Najväčší zamestnávateľia majú naviazanú svoju výrobu najmä na subdodávky pre automobilový priemysel. Počty podnikov v odvetví odborné, vedecké a technické činnosti nedosahujú priemer

kraja. V regióne nemá sídlo žiadna vysoká škola, čo limituje potenciál pre rozvoj výskumu a inovácií. Veľkosť ide najmä o malé a stredné podnikateľské subjekty.

Na území obce pôsobia viaceré podnikateľské subjekty, v ktorých zamestnanie našli aj jeho obyvatelia. Obyvatelia obce Raková pôsobia najmä v odvetviach stavebníctva, strojárstva, drevospracujúceho priemyslu, poľnohospodárskej výroby a tranzitnej prepravy, gastronomických služieb a obchodu. Podnikateľské prostredie je teda tvorené veľmi rôznorodo, prevažne malými a strednými podnikmi, v rámci možností, ktoré ponúka daný mikroregión. Ekonomická situácia v obci sa zlepšuje, jej stav je odrazom oživenia daného mikroregiónu, nie však priamo ekonomiky obce.

Aj keď miestne podnikateľské subjekty v rámci daného územia zamestnávajú viacerých obyvateľov, ich stav vôbec nepostačuje na absorbovanie miestnej ponuky pracovných síl. Väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva z obce odchádza za prácou do okolitých obcí či miest Čadca, Žilina, Rožnov pod Radhoštěm, Třinec.

V okrese Čadca bola v roku 2010 priemerná nominálna mzda zamestnanca 611 EUR. V roku 2020 to bolo 1 084 EUR. Čo bolo oproti priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v roku 2020 v ŽSK (1229 EUR) aj v SR (1324 EUR) menej.

Obrázok č. 10: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v okrese Čadca

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Voči priemeru ŽSK má okres Čadca percentuálne viac podnikov najmä v odvetviach stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod a mierne vyšší podiel tiež v priemyselnej výrobe, kým podiel odvetví pôdohospodárstva a odborných, vedeckých a technických činností je v okrese naopak percentuálne nižší, než je priemer kraja.

Tabuľka č. 4: Štruktúra zamestnancov podľa zamestnania v roku 2021

Okres, obec	Celkom	Príslušníci ozbrojených síl	Zákonnodarcovia, riadiaci pracovníci	Špecialisti	Technici a odborní pracovníci	Administratívni pracovníci
Okres Čadca	35 993	153	1141	5687	4020	2576
Obec Raková	2 277	4	99	380	228	185

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2021

Okres, obec	Pracovníci v službách a obchode	Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybníctve	Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	Operátori a montérystrojov a zariadení	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	Nezistené
Okres Čadca	4722	55	5 871	5312	1862	4479
Obec Raková	280	15	375	334	125	252

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2021

1.3.4 Školstvo na území obce

Materská škola

V obci Raková sú 2 materské školy ako samostatné subjekty: Materská škola Fojstvo a Materská škola Korcháň.

Materská škola Fojstvo začala svoju prevádzku 01.09.1981. Budova je dvojpodlažná, umiestnená v centre obce. Súčasťou je aj školská záhrada, ktorá umožňuje deťom dostatok priestoru na pohybové, športové vyžitie a relaxáciu, od okolitej cesty je oddelená oplotením, ovocnými stromami a zeleňou. Elokované triedy začali prevádzku dňa 12.09.2012 v samostatnej budove na okraji obce Raková v časti u Gala. Súčasťou materskej školy je školská jedáleň, ktorá poskytuje kvalitné stravovanie deťom, zamestnancom MŠ. Materská škola Fojstvo s elokovaným pracoviskom u Gala má celkovo 8 tried, z toho v elokovanom pracovisku u Gala sa nachádzajú 3 triedy. Kolektív, ktorý sa denne stará o 145 detí, tvorí 17 kvalifikovaných pedagógov, 1 asistent a 8 zamestnancov zabezpečujúcich prevádzku MŠ. Stavebnotechnický i prevádzkový stav hlavnej budovy i elokovaného pracoviska je dobrý, po rekonštrukcii.

Materská škola Korcháň začala svoju prevádzku 1.2.1982. Materskú školu Korcháň navštevuje 38 detí vo veku od 2 do 6 rokov. V objekte sú 2 triedy. Objekt je v dobrom stave, zrealizovala sa komplexná rekonštrukcia budovy.

Vzhľadom na klesajúci počet narodených detí od roku 1998 kapacita predškolských zariadení bude postačujúca i v nasledujúcich rokoch.

Základná škola

V obci sú dve základné školy ako samostatné subjekty: Základná škola Milana Mravca Raková 950 a Cirkevná základná škola Janka Palárika Raková.

ZŠ Milana Mravca Raková 950 má dve budovy. Škola eviduje k 15.9.2023 celkom 383 žiakov. Hlavná budova školy sa nachádza v centre obce, elokované pracovisko je vzdialené cca 3 km v časti Trstená – Korchán s počtom žiakov 36. V elokovanom pracovisku Trstená sú 3 triedy I. stupňa a 1 oddelenie ŠKD umiestnené v samostatnej triede. V hlavnej budove je 8 tried pre I. stupeň, 10 tried pre II. stupeň, 4 oddelenia ŠKD s počtom detí 129 a 2 triedy, ktoré slúžia ako učebne informatiky a chémie. V r. 2011 prebehla v hlavnej budove rekonštrukcia školy – výmena okien, zateplenie, nová fasáda, bezbariérový prístup. Budova školy je od hlavnej frekventovanej cesty oddelená zeleňou a športoviskami. Školská kuchyňa a jedáleň je súčasťou hlavnej budovy. V areáli sa nachádza keramická dielňa, workoutové ihrisko, outdoorové ihrisko pre plážový volejbal a multifunkčné športové ihrisko, ktoré je prístupné aj širokej verejnosti. Škola má i polo-odborné učebne cudzích jazykov, CHE, FYZ, HUV, 4 učebne INF, školskú knižnicu, no keďže škola má nedostatok priestorov, tieto učebne slúžia ako kmeňové triedy. V areáli školy sú aj dielne, žiaľ dlhodobo nevyhovujúce. V poobedňajších hodinách slúži budova svojimi priestormi na výučbu krúžkov z CVČ Raková a ako elokované pracovisko ZUŠ J. Potočára v Čadci /hudobný a výtvarný odbor/. 3 oddelenia ŠKD sú umiestnené v kmeňových triedach. Škola má plynovú kotolňu, ktorá prešla významnou modernizáciou zdrojov vykurovania- 4 ks plynového tepelného čerpadla. Škola má vlastnú telocvičňu, súčasťou ktorej sú 3 kmeňové triedy a rozcvičovňa.

Cirkevná základná škola J. Palárika patrí pod zriaďovateľa Rímsko-katolíckej cirkvi - Žilinská diecéza. Školu navštevuje 131 detí, ktoré sú rozmiestnené v 9-tich triedach: 6 tried + 2 triedy ŠKD sú umiestnené v hlavnej budove školy a 3 triedy s počtom detí 40 sú v budove zdravotného strediska na 1. poschodí. Obidva objekty sú pri ceste II/487. Škola nemá telocvičňu ani vlastný pozemok pre rozvoj. Budova hlavnej školy je po vonkajšej rekonštrukcii, taktiež budova zdravotného strediska, v ktorej sú umiestnené 3 triedy, je po vonkajšej rekonštrukcii.

Centrum voľného času

Zriaďovateľom centra voľného času je Obec Raková. 550 členov môže navštevovať 30 krúžkov alebo sa zúčastňovať príležitostnej, klubovej a táborovej činnosti. Centrum voľného času ako školské zariadenie zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí, mládeže, rodičov a iných osôb do veku 30 rokov v ich voľnom čase s celoročnou

prevádzkou. Uspokojuje a usmerňuje rozvoj ich záujmov, utvára podmienky pre rozvoj schopností a buduje návyky účelného využívania voľného času a sebarealizácie.

Základná umelecká škola

V obci Raková sa nachádza elokované pracovisko Základnej umeleckej školy Jozefa Potočára v Čadci.

ZUŠ Jozefa Potočára v Čadci je od roku 2002 originálnou kompetenciou zriaďovateľa, ktorým je mesto Čadca. Od roku 2002 má aj právnu subjektivitu. Elokované pracovisko ZUŠ JP Čadca, ktoré sa nachádza v ZŠ M. Mravca v Rakovej bolo v roku 2002 oficiálne zaregistrované a je štatisticky sledované. Dostupné štatistické údaje sú zverejnené na stránke Ministerstva školstva Slovenskej republiky.

V školskom roku 2023/2024 podľa štatistického výkazu 40-01 elokované pracovisko v Rakovej navštevuje 177 žiakov, z toho 138 v individuálnom vyučovaní a 39 v skupinovom vyučovaní.

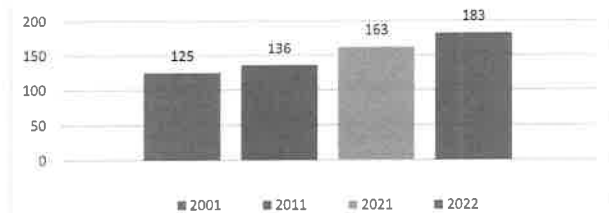
Tabuľka č. 5: Školské zariadenia v obci Raková v roku 2023

Škola, adresa	Zriaďovateľ	Počet tried	Počet žiakov
ZŠ Milana Mravca, Raková 950 - elokové pracovisko ZŠ Trstená 473	Obec Raková	18 + 3 = 21	347 + 36 = 383
Cirkevná ZŠ Janka Palárika + el. prac.	Rímsko-katol. cirkev – žilinská diecéza	6 + 3 = 9	91 + 40 = 131
Materská škola Pajstovo + elok. prac. u školy	Obec Raková	5 + 3 = 8	96 + 49 = 145
Materská škola Korchán	Obec Raková	2	38
CVČ	Obec Raková	Počet krúžkov 30	550
ŠKD ZŠ Milana Mravca	Obec Raková	5	129
ŠKD CZŠ Janka Palárika	Rímsko-katol. cirkev – žilinská diecéza	2	46
ZUŠ Jozefa Potočára Čadca - elokované pracovisko ZŠ M. Mravca	Mesto Čadca		177

Zdroj: Obec Raková

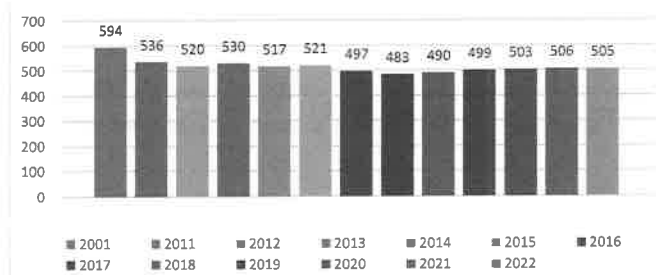
Vývoj počtu žiakov v materskej škole kopíruje demografickú krivku obyvateľov. Počet žiakov v MŠ sa stále zvyšuje. V šk. roku 2022/2023 navštevovalo MŠ 183 detí, zaradených do 10 samostatných tried. Zápisu do 1. ročníka do Základnej školy Milana Mravca sa zúčastnilo 56 detí.

Obrázok č. 11: Vývoj počtu žiakov MŠ v obci Raková

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obrázok č. 12: Vývoj počtu žiakov ZŠ v obci Raková

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva patrí medzi kultúrne znaky obyvateľstva. Vzdelanie je odrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti, odráža celkové ekonomické, hospodárske a sociálne pomery krajiny. Vzdelanie dáva základy všetkého, čo ľudstvo objavilo, vymyslelo, vytvorilo, či objaví, vymyslí a vytvorí v budúcnosti.

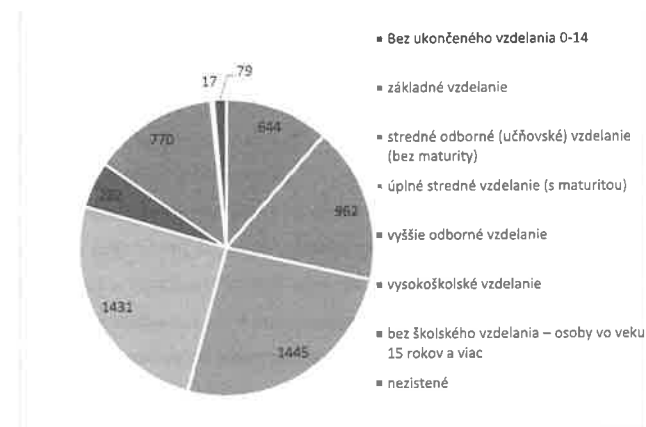
Trend vývoja štruktúry obyvateľstva obce Raková podľa vzdelania na základe štatistických údajov zo sčítania obyvateľstva v roku 2021, v porovnaní s rokom 2001 a 2011, je charakteristický úbytkom počtu obyvateľov bez vzdelania (prirodzené vymieranie) a s dosiahnutým základným vzdelaním. Naopak, v roku 2021 bol v obci nárast počtu obyvateľov s dosiahnutým učňovským vzdelaním bez maturity, úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou, stredným odborným vzdelaním bez maturity a vysokoškolským vzdelaním. Vývojový trend zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva je zrejмый a spôsobený aj zmenou jeho hospodárskej štruktúry. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky obce (Kysúc) hlboko zaostávajú v zastúpení vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva.

Tabuľka č. 6: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce v roku 2021

Obec Raková						
Vzdelanie	2001	v %	2011	v %	2021	v %
základné	1230	24,9	875	16,57	962	17,08
stredné odborné (učňovské) - bez maturity	1496	30,28	1616	30,61	1445	25,66
úplné stredné odborné - s maturitou	897	18,16	1203	22,78	1431	25,41
vyššie odborné vzdelanie	12	0,24	43	0,81	282	5
vysokoškolské vzdelanie	108	2,18	489	9,26	770	13,67
bez školského vzdelania	1173	23,74	943	17,86	661	11,73
nezistené	23	0,46	110	2,08	79	1,4

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001, 2011, 2021

Obrázok č. 13: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov v roku 2021

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

1.3.5 Samospráva obce Raková

Orgány obce tvorí starosta obce a obecné zastupiteľstvo. Predstaviteľom obce a najvyšším výkonným orgánom obce je starosta. Funkcia starostu je verejná funkcia a funkcia monokratická. Volia ho obyvatelia obce v priamych voľbách na štyri roky. Má samostatné a nezávislé postavenie, ktoré vyplýva zo zákona.

Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri roky. Počet poslancov na celé volebné obdobie určí

pred voľbami obecne zastupiteľstvo podľa počtu obyvateľov obce. Obec Raková má 13 poslancov.

V zmysle § 14 ods. 1 zákona č. 369/90 Zb. o obecnom zriadení môže obecne zastupiteľstvo zriadiť obecnú radu. Obecná rada je zložená zo 4 poslancov obecného zastupiteľstva, ktorých volí obecne zastupiteľstvo na celé funkčné obdobie. Zasadnutie obecnej rady zvoláva a vedie starosta obce. Na zasadnutiach obecnej rady sa zúčastňuje hlavný kontrolór a prednosta obecného úradu, obaja s hlasom poradným.

1.3.6 Prehľad kompetencií obecných úradov

Obce spravujú svoje teritórium na základe originálnych a prenesených kompetencií. Jedná sa o matriku, správu majetku, správu volieb, odpadové hospodárstvo, ochranu životného prostredia, sociálne záležitosti a ochranu detí, ochranu zdravia, školskú správu, bytovú politiku, starostlivosť o verejné priestranstvá, územné plánovanie, kultúru a šport. V súčasnosti obec časť svojej agendy prenáša do online priestoru pre elektronické spracovanie. Obecný úrad využíva elektronický systém samospráv DCOM v kombinácii s programom Urbis.

1.3.7 Územné plánovanie obce Raková

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia obce. Určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi jeho trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie utvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností na jeho území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenia jeho trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt.

Cieľom územného plánovania je prostredníctvom sústavného a komplexného riešenia priestorového usporiadania územia a funkčného využitia územia obce vytvárať predpoklady jeho trvalo udržateľného rozvoja. Územným plánovaním sa vo verejnom záujme určuje hospodárne využitie zastavaného územia obce a chráni nezastavané územie. Orgány územného plánovania obce tak premietajú konkrétne zábery do územia a koordinujú ich verejné záujmy.

Výsledkom územného plánovania obce je územný plán. Územný plán je podmienkou získania finančnej podpory na rozvojové procesy a poskytuje isté záruky pre investičné činnosti. Z dôvodov požiadavky efektívneho využitia zdrojov býva možnosť získania dotácií a grantov podmienená existenciou územného plánu a hlavne obsiahnutím daných zámerov v ňom.

Územný plán priťahuje súkromné investície a teda aj vo vzťahu k potenciálnym investorom je spracovaný územný plán signálom, že to samospráva so svojim rozvojom „myslí vážne“. Navyše, investičný vstup do územia s jasne stanovenými pravidlami, ktoré môže garantovať len územný plán, sa spája s omnoho menším rizikom.

Bez územného plánu je rozvoj každej samosprávy nekonceptný a zložitý. Rozvoj daného územia bez územného plánu prakticky nie je možný, a to nielen v rámci regiónov, ale hlavne v mestách a vo väčších obciach, ktorým spracovanie územného plánu nariaďuje zákon. Nahrádzanie plánu územným rozhodovaním je administratívne náročné a už vôbec nemožno pri použití tohto postupu hovoriť o koncepčnom a efektívnom využívaní územia. Takto sa môže stať, že pozemky v atraktívnej lokalite obce sa zlým rozhodnutím využijú na nevhodné účely a stavby, ktoré budú hyzdiť prostredie alebo brániť jeho ďalšiemu rozvoju.

Obec Raková sa riadi schváleným územným plánom z roku 2009, ktorý bol doplnený 5 dodatkami. V roku 2024 obec začala proces tvorby zmeny a doplnku č. 6 územného plánu obce Raková.

1.4 Životné prostredie

1.4.1 Geologické, geomorfologické a pedologické pomery obce Raková

Kataster obce Raková má rozlohu 41,52 km². Väčšia čiastka chotára leží na ľavom brehu Kysuce siahajúc až na hranicu moravsko-sliezsku. Hranicu pri chotári s Čadcou a Staškovom tvoria doliny približne smerom kolmým k rieke Kysuci. Severnú a južnú stranu hranice tvoria väčšinou hrebene a vrcholky kopcov. Nadmorská výška je od 415 do 1067 m n.m. - t. j. údolie Kysuce po najvyšší vrch chotára Veľký Polom.

Katastrálne územie Rakovej spadá do dvoch orografických celkov: Javorníkov a Turzovskej vrchoviny. Obidve pohoria sú vybudované tret'ohornými flyšovými horninami stredného až vrchného eocénu, tzv. zlínskymi vrstvami račianskej jednotky magurského flyšu. Tieto sú v podstate zložené z ílovcov a pieskovcov, ktoré sa striedajú v mocných súvrstviach v

podobe predĺžených pásov. Sliezka jednotka má príkrovový charakter a je tvorená pieskvcami a ílovcami, pieskovce sú miestami hrubozrnné.

Prevažná časť obce je budovaná magurskou jednotkou, patriacou do vnútornej časti flyšového pásma. Zo štyroch nad sebou ležiacich čiastkových príkrovov sa na stavbe celých Kysúc podieľajú hlavne dva, predstavované jednotkami račianskou - tá zasahuje i na územie obce a bystrickou. Typickým znakom pre ňu sú mohutné pieskovcové polohy (vrstvy), ktoré sa výrazne odrazili aj na morfológii územia.

Geomorfologická tvárnosť územia obce Raková odrzkadľuje jednak petrografické zloženie jednotlivých štruktúr územia, tektonickú stavbu i erózo-denuačné procesy, ktoré sa v tejto oblasti uplatňovali po ukončení alpinskeho vrásnenia až po súčasnosť. Územie obce, ktoré je budované flyšovým pásmom má hladko modelované tvary.

Podľa geomorfologického členenia patrí územie do podsústavy Karpát, provincie Vonkajšie Západné Karpaty a oblasti Slovensko - moravské Karpaty a Západné Beskydy. Petrografická stavba podnietila hornatinový a vrchovinový reliéf a reliéf erózných brázd. Tvary sú modelované hladko, dominujú pásma chrbtov, miestami rozčlenenými priečnymi dolinami. Medzi typické javy na Kysuciach patria zosuvy, vyskytujúce sa viac menej na celom území flyšového pásma. Najvyššou kótou katastrálneho územia je Veľký Javorník 1 070 m n. m., ktorý je zároveň najvyšším bodom pohoria.

Turzovská vrchovina tvorí geomorfologický celok v oblasti Západných Beskyd. Na severe a západe ho ohraničujú Moravskosliezske Beskydy, na severovýchode Jablunkovské medzihorie a na východe Kysucké Beskydy, na juhu Javorníky. Najvyšším bodom pohoria je Beskydok - 953 m. Patrí k typu rozpojených pohorí, pretože nemá ústredný chrbát, ale dolinami potokov je rozčlenená na rad samostatných chrbtov.

Rieka Kysuca, pretekajúca v západno-východnom smere rozčlenila územie obce na dve časti s jednou pozdĺžnou dolinou. Typické flyšové erózne brázdy vytvorené miestnymi potokmi možno vidieť i v južnej časti obce, ktorú tvorí celok Javorníky. Medzi typické javy na Kysuciach patria zosuvy, ktoré je možno vidieť v ktorejkoľvek časti obce. Medzi historické antropogénne tvary územia obce patria i tzv. medze, ktoré vznikli intenzívnym obhospodarovaním parciel vo vertikálne náročnom teréne. Časť z nich bola v čase kolektivizácie poľnohospodárstva rozoraná.

Pôdny kryt územia sa diferencuje najmä pod vplyvom klimatických a hydrologicko-substrátovo-geomorfologických pomerov. Klimatické pomery, predovšetkým pokles teploty vzduchu a prírúbanie zrážok s nadmorskou výškou, členia pôdny kryt zonálne. Vertikálna zonálnosť pôdneho krytu je typická pre všetky horské oblasti a prejavuje sa zákonitou zmenou pôdnych typov a subtypov od úpätia po vrcholové časti pohorí.

V rámci vertikálnej zonálnosti pôdneho krytu najnižšie pásmo tvoria nasýtené až nenasýtené hnedé lesné pôdy, ktoré siahajú zhruba do nadmorskej výšky 600 - 700 m. Vo vyšších polohách dominujú hnedé lesné pôdy nenasýtené. Hydrologické pomery ovplyvňujú formovanie pôdneho krytu, najmä na riečnych nivách, kde sa periodicky uplatňuje vplyv povodňových a poriečnych podzemných vôd. Podzemná voda ovplyvňuje trvalo pôdotvorný proces aj mimo riečnych niv, najmä v terénnych depresiách a v oblasti pramenísk.

Vplyvom veľkého množstva zrážok a nízkej priepustnosti podložia značná časť pôd má nepriaznivý vodný režim s dlhodobým alebo sezónnym prevlhčením a s výraznými znakmi procesov oglejenia. Typická je pre pôdy Kysúc skeletatosť. Z hľadiska stupňa skeletatosti môžeme pôdy zaradiť medzi stredne skeletanté pôdy. Celková hĺbka pôdy v horských oblastiach je do 30 cm, v údolí je stredne hlboká s hĺbkou 30 - 100 cm.

1.4.2 Klimatické pomery

Základný vplyv na klimatické pomery v obci Raková má geografická poloha, nadmorská výška a prevládajúce prúdenie vzduchu. Klímu výrazne ovplyvňuje dolinová poloha obce, výškové rozpätie medzi dnom obce a jej horskou obrubou a orientácia doliny v smere prevládajúcich vetrov. V horskej obrube obce prírúba oblačnosť. Osobitne charakteristické je klesanie teploty a prírúbanie množstva zrážok s výškou. Dno obce má naopak výraznejšie teplotné a zrážkové rozdiely medzi letným a zimným obdobím a vyznačuje sa veľkým počtom dní s teplotnou inverziou.

Podnebie obce Raková je ovplyvňované prevládajúcim západným prúdením vzduchu v miernych zemepisných šírkach. Centrum obce Raková v doline rieky Kysuca patrí do mierne teplej oblasti, okrsku mierne teplá, veľmi vlhká vrchovinová oblasť, s mierne chladným, horským klimaticko-geografickým typom klímy.

Priemerná teplota v obci v júli dosahuje 16 - 17 °C, priemerná teplota v januári je (-4) - (-6) °C, priemerná ročná teplota 5 - 7 °C, priemerná ročná amplitúda teplôt je 21 - 21,5 °C. Počet letných dní je 30 - 40 ročne.

So stúpajúcou nadmorskou výškou klesá priemerná ročná teplota o 0,6 °C na každých 100 m. Väčšiu časť extravilánu obce Raková vo vyššej nadmorskej výške možno zaradiť do chladnej klimatickej oblasti, okrsku mierne chladná oblasť. S priemerným ročným úhrnom zrážok 800 - 1000 mm sa územie obce zaraďuje do vlhkej oblasti. Maximum zrážkovej činnosti pripadá na letné mesiace v období letných búrok, minimum v zimných mesiacoch. Počet dní

so snehovou pokrývkou je ročne 60 - 80, v najvyšších polohách až do 120 dní, čo sa ale v posledných rokoch rapidne mení.

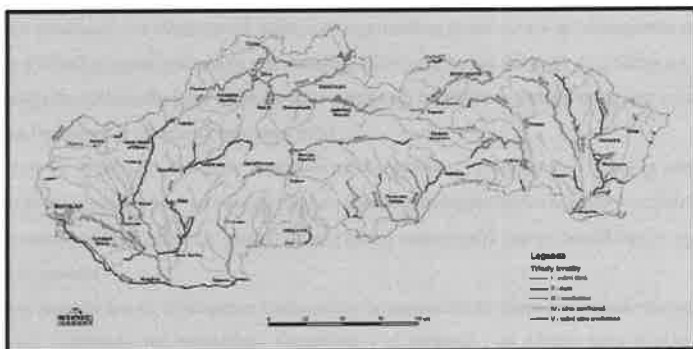
1.4.3 Hydrologické pomery na území obce Raková

Na území obce Raková je najvýznamnejším vodným tokom rieka Kysuca, do ktorej sa vlievajú všetky menšie, či väčšie potoky v oblasti. Kysuca je typickou riekou v horskej oblasti so snhovo-dažďovým typom odtoku. Pramení pod vrchom Hričovce v katastrálnom území obce Makov, vlieva sa do rieky Váh pri Žiline a patrí do úmoria Čierneho mora. Celková dĺžka toku je 66,6 km, plocha povodia je asi 1 053 km².

Najvýznamnejším prítokom rieky Kysuca v katastri obce je potok Raková. Priemerný sklon sa pohybuje od niekoľko desiatok až do 150 %. Veľá zrážok a pomerne nízke teploty vzduchu a vplyvom toho aj nízky výpar spôsobujú, že vodnosť týchto tokov je celkovo vysoká. Z hľadiska režimu odtoku patria rieky do stredohorského typu riek, čiže najväčšie prietoky sú v mesiacoch marec a apríl a najmenej vody majú rieky v septembri. Zreteľný pokles prietoku je aj v januári a zvýšenie v júni a v júli.

V obci sa vyskytujú aj podmáčané slatinné lúky, na niektorých miestach s prechodom do rašelinísk. Ich vznik podmienila voda, ktorá sa vplyvom nepriepustného podlažia akumuluje v terénnych depresiách alebo v spodných častiach svahov.

Obrázok č. 14: Tok rieky Kysuca obcou Raková

Prameň: <https://www.google.sk/search?q=poloha+obce+sta%C5%A1kov+na+mape+vo%C4%8Di+in%C3%B4Dm+obciam+v+okol%C3%A4D&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=1..>

1.4.4 Flóra a fauna obce Raková

Charakter rastlinstva je ovplyvnený geologickým podloží, ktoré vytvára podmienky najmä pre acidofilnú vegetáciu, pričom územie patrí do oblasti Západokarpatskej kveteny. Klíma a nadmorská výška ovplyvňujú vegetáciu vertikálne, v oblasti je podhorského až horského charakteru. Podľa fytogeografického členenia Slovenska patrí územie obce Raková do oblasti Západobeskydskej flóry.

Lesy tvoria krásny prírodný rámec obce Raková a priam volajú turistov i cyklistov, alebo dokonca lyžiarov na bežkách, zdolať ich oblú hrebene. Väčšinu územia obce Raková pokrývali v minulosti bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, pričom lesnatosť bola takmer 100%, a to do nadmorskej výšky takmer 800 m n. m.. V súčasnosti najväčšiu plochu z lesných spoločenstiev zaberajú nepôvodné smrečiny. To sa pri výsadbe nových lesných spoločenstiev po ťažbe mení. Sadia sa zmiešané lesné porasty. Krovinová etáž v lesoch nie je vyvinutá, prípadne sú zastúpené jedinele druhy ako napr. zemolez obyčajný, ostružina malinová, ostružina krovitá, lieska obyčajná, trnka obyčajná a pod.. V bylinnej etáži rastú predovšetkým kyslomilné druhy smrečín ako napr. brusnica čučoriedková, plúcnik tmavý, prvosenka vyššia, veternica hájna, jahoda obyčajná či slezinovka striedavolistá.

Na území obce rastú viaceré chránené a vzácne druhy rastlín, s ktorými sa môžeme stretnúť najmä v lesoch a na podmáčaných lúkach. Z takýchto druhov rastlín tu patria napr. vstavač mužský, plavúň obyčajný, vemeník dvojlistý, krušík širokolistý, bradáčik vajcovitý, prstnatec bazový, pavstavač hlavatý či prstnatec májový.

Priaznivé prírodné podmienky (najmä dostatok zrážok), veľké plošné zastúpenie lesov a dobrá zachovanosť niektorých lúk a pasienkov sú na území obce predpokladom pestrého spektra rôznych druhov lesných i lúčnych húb. K najbežnejšie a najčastejšie zbieraným hrihom patrí hrib smrekový, suchohrib hnedý, kozák brezový, kozák osikový, hrib zmitohlúbikový či masliak obyčajný.

Živočíšne spoločenstvá majú na území obce Raková charakter Západokarpatskej podhorskej a horskej fauny. Na území obce teda dominujú lesné, lúčne a pasienkové spoločenstvá, ktoré osídľujú živočíšne druhy viazané na tieto biotopy. K pretváraní týchto biotopov prispela najmä v poslednej dobe ľudská činnosť, ktorá mnohé pôvodné biotopy zničila, zmenila, alebo nahradila novými a živočíchy sa museli týmto zmenám prispôbiť. Na území obce sú zastúpené tieto biotopy: biotop lesov a krovin, biotop polí, lúk, pasienkov a kultúrnych polí, biotop stojatých a tečúcich vôd a biotop ľudských sídel.

Územie obce Raková je o to významnejšie, že tvorí okrajovú hranicu rozšírenia mnohých vzácnych a chránených druhov živočíchov, medzi ktoré patria napr. mlok obyčajný, skokan hnedý, užovka obojková, vlk dravý, medveď hnedý, vydra riečna či rôzne druhy drobných zemných cicavcov.

Príroda katastra obce Raková skrýva iste ešte mnoho vzácnych objavov pre botanikov. Ale ani jeden z milovníkov výletov, túr a vychádzok do prírody neodíde sklamaný. Okrem duševného obohatenia si môže doniesť domov aj vitamíny v podobe lesných plodov a nazbierať si za hrst' liečivých bylín na čaj.

1.4.5 Ochrana životného prostredia

Na území okresu Čadca, na ktorom sa rozprestiera aj územie obce Raková, sa nenachádza žiaden národný park. Na jeho území sa nachádza chránená krajinná oblasť Kysuce, ktorá v okrese Čadca pozostáva z dvoch samostatných častí, a to západnej Javorníckej a východnej Beskydskej. Do beskydskej časti malou mierou zasahuje aj Chránené vtáčie územie Malá Fatra, ktoré je súčasťou NP Malá Fatra a Chránené vtáčie územie Horná Orava, ktoré je súčasťou Chránenej krajinnéj oblasti Horná Orava.

Na území okresu sa taktiež nachádza 16 maloplošných chránených území a 12 území európskeho významu. Celková plocha veľkoplošných chránených území je 552,10 km², čo je cca 72,6 % podiel na celkovej rozlohe okresu.

Tabuľka č. 7: Maloplošné chránené územia v okrese Čadca

Kategoriza	Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Celková	Výmera (ha)	
				Ochranné pásmo	Z toho v okrese
Maloplošné chránené územia v okrese Čadca					
NPR	Malý Polom, Veľká Rača, Veľký Javorník	S	413,05	281,77	197
PR	Hričovce, Klokočovské skálie, Klubinský potok, Polková, Veľký Polom, Zajačková lúka	5,4	84,71	-	-
PP	Buňovský prameň, Kormiančský ropný prameň, Megolky, Vojňovské pramene, Vychylovské prahy, Vychylovské skálie	5,4	27,46	-	0,63
CHA	Chmúra	4	0,41	-	-
Spolu v okrese			525,63	281,77	197,03

Zdroj: SAŽP

Vďaka zachovalým prírodným, krajinárskym a estetickým hodnotám bolo územie Beskyd Raková začlenené do CHKO Kysuce. Účelom vyhlásenia je zveľaďovanie prírodných hodnôt a krajiny s rozptýlením osídlením, zabezpečenie optimálneho využívania územia so zreteľom na kultúrny, vedecký, vodohospodársky, ekonomický a zdravotno-rekreačný význam.

Najzachovalejšie časti prírody sú v zmysle zákona NR SR č. 287/1994 Zb. o ochrane prírody a krajiny vyhlásené za maloplošné chránené územia. V katastrálnom území obce Raková sa nachádzajú plochy, vyžadujúce zvýšenú ochranu:

- Prírodná rezervácia Veľký Polom bola vyhlásená na ploche 47,58 ha. Predmetom ochrany sú vrcholové lesné spoločenstvá so zvýšeným podielom smreka. Na území prírodnej rezervácie platí piaty (najvyšší) stupeň ochrany podľa § 16. Ochranné pásmo prírodnej rezervácie je územie do vzdialenosti 100 m smerom von od jej hranice a platí v ňom tretí stupeň ochrany.

- SKÚEV 0654 Zemanov (II. stupeň ochrany)

- SKÚEV 0656 Rašeliniská v Rakovej a Milošovej (II. stupeň ochrany).

Nadregionálny terestrický biokoridor spája centrá BN1, B2, BN2, B5, B13, B6, B7, BN5, B8, BP, vedie hrebeňom Javorníkov, Turzovskej vrchoviny, Moravsko-sliezskych Beskyd, Jablunkovského medzihoria, Kysuckých Beskyd, Kysuckej vrchoviny a pokračuje do okresu Dolný Kubín smerom na Oravské Beskydy. Je tvorený mozaikou prevažne lesných a menej lúčnych spoločenstiev, miestami prerušovaný cestnými ťahmi. Umožňuje pohyb všetkých suchozemských stavovcov a ostatných zložiek bioty, viazaných na terestrické prostredie. Umožňuje prepojenie na Poľsko, Moravu, Oravu a Žilinu.

Dôležité je spomenúť významné biokoridory a biocentrá na území obce: Regionálne biocentrum Veľký Polom (B 5), Regionálne biocentrum Bahaňa (B 12), Regionálny terestrický biokoridor (III. R), Regionálny terestrický biokoridor (IV. R).

V obci je popísaný aj jeden Regionálny hydrický biokoridor (XI. R) riekou Kysucou so zachovalými brehovými porastami prepája sa na ďalšie bočné prítoky Kysuce. Pre semiterestrické stavovce je dôležitým prepojením moravskými hydrickými koridormi na Bečvu. Umožňuje pohyb hydrických a semiterestrických živočíchov. Je ovplyvnený reguláciou toku vo Vysokej a Turzovke - Vyšný koniec (ÚPO Raková, 2009, s. 39-40).

Chránená vodohospodárska oblasť

Celé katastrálne územie obce Raková sa nachádza v CHVO Beskydy a Javorníky vyhlásenej Nariadením vlády SSR č.13/1987 zo 6.2.1987. Jedná sa o územie, ktoré svojimi

prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a obnovy ich zásob (ÚPO Raková, 2009, s. 38).

Ochranné pásma vodárenských zdrojov

Povrchový odber z potoka Trstená - OP I. a II. stupňa vodárenského zdroja pre vodovod Korchán bolo stanovené OÚŽP Čadca Rozhodnutím č. 94/BB7/2005/Pr dňa 6.4.2005. Vrt HV-1 - nemá stanovené OP. Vodárenský zdroj sa nevyužíva a je ponechaný ako rezerva. Miestne malé pramene sú využívané na zásobovanie pitnou vodou zo súkromných vodovodov, resp. pre individuálne zásobovanie, nemajú stanovené OP (ÚPO Raková, 2009, s. 38).

Pri zabezpečovaní primárnych a sekundárnych potrieb človeka veľmi často dochádza k narušeniu alebo k ničeniu prírody a celého životného prostredia. Človek nemá žiadne právo na ničenie diela, ktoré sám nevytvoril, má však povinnosť napraviť všetko to, čo za dlhé roky zničil, aby v dôsledku jeho konania nedošlo k ekologickej kríze, tzn. k extrémnemu stavu, pri ktorom dochádza k zrúteniu prírodných ekosystémov, k zlyhaniu zdrojov potravín, k vyčerpaniu zdrojov biosféry a nakoniec k zániku celých spoločenstiev vrátane človeka.

Základnou úlohou obce a jeho obyvateľov z hľadiska zabezpečenia trvalej prosperity je docieľť vysokú kvalitu základných zložiek životného prostredia - ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia a organizmov, čoho predpokladom je minimalizácia negatívnych vplyvov a garancia funkčných a efektívnych systémov na ich ochranu a využívanie, riadených štátnym i podnikateľským sektorom.

K vážnym poškodzovateľom životného prostredia patrí bez pochyb drastický úbytok lesných porastov, a to nielen na území obce, ale na celom území našej planéty. To má už dnes za následok nevyčísliteľné škody. Ťažba dreva zásadne mení krajinný ráz celej krajiny a aj samotné zloženie lesa. Ťažba dreva predstavuje nezvratný proces a zároveň jeden z najvážnejších zásahov a vplyvov na životné prostredie. Prirodzený les sa nedá ničím nahradiť, a aj napriek tomu sa v ťažbe a devastácii lesov naďalej pokračuje. Pri súčasnom tempe ťažby drevnej hmoty spolu s nadmerným znečisťovaním ovzdušia môžu lesy úplne zmiznúť z povrchu Zeme už za 50 až 90 rokov – čo je stav prinajmenšom alarmujúci. S tým súvisí úbytok spodnej vody, presušanie krajiny a nerovnomerne rozložená zrážková činnosť v území (striedanie dlhých suchých období s nárazovými búrkami). Porušenie malého vodného cyklu – nezadržanie vody v krajine „tam kde spadne“, bude mať pre obyvateľov planéty nenapraviteľné škody.

Kvalite životného prostredia neprispievajú chátrajúce hospodárske objekty, staré drevené prístavby a oplotenia, neupravené dvory, chátrajúce rodinné domy a veľké betónové plochy pre parkovanie áut v záhradách.

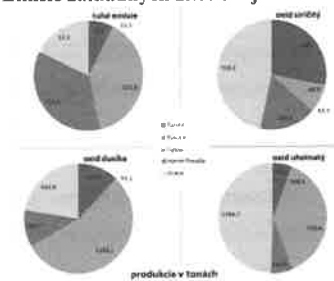
1.4.6 Kvalita ovzdušia

Obec Raková leží mimo záujmov väčších priemyselných výrobcov. Z tohto dôvodu môžeme konštatovať, že v katastrálnom území obce sa nenachádza veľký znečisťovateľ ovzdušia. V súčasnosti sa stav ovzdušia obce zlepšil, čo je zrejme aj z pohľadu. Samosprávy najmä v zimnom období už nie sú pri pohľade z vyvýšeného miesta zahalené do smogového oblaku. Najväčšími lokálnymi znečisťovateľmi ovzdušia sú kotle na tuhé palivo v rodinných domoch.

Pripojenosť bytových jednotiek (IBV a HBV) na plyn je v obci 37,24 %. Veľa týchto bytov, hlavne v rodinných domoch využíva iný spôsob zabezpečenia tepla a teplej vody, najmä tuhé paliva. Kúrenie elektrickou energiou vyžíva 10,2 % bytov a primárne kúrenie tuhým palivom využíva 49,83 % bytov. Do celkového množstva znečisťujúcich látok v ovzduší v obci výrazne prispieva presah z blízkych priemyselných a ťažobných oblastí z Poľska a Českej republiky.

Celkovo môžeme konštatovať, že stav ovzdušia v rámci obce je uspokojivý s tendenciou sústavného znižovania nežiaducich faktorov. Najväčším znečisťovateľom ovzdušia v zimnom období sú domácnosti, ktoré zabezpečujú svoje vykurovanie tuhými palivami. K devastácii životného prostredia prispievajú aj čierne skládky, nedoregulované vodné toky a samotní občania, ktorí sa podieľajú podstatnou mierou na vzhľade a estetike samotnej obce. Rozvinutím osvetly medzi občanmi sa časom môže zmeniť prístup k životnému prostrediu v rámci spominatej obce.

Obrázok č. 15: Emisie základných znečisťujúcich látok ŽK v roku 2018

Zdroj: Datacube.statistics.sk, vlastné spracovanie, 2021

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

Významným krokom v oblasti životného prostredia na území obce je potreba intenzívnejšieho zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, teda nefosílnych zdrojov energie, ktorých energetický potenciál sa trvalo obnovuje prírodnými procesmi alebo činnosťou ľudí. Ide o zdroje ako vodná energia, slnečná energia, veterná energia, geotermálna energia, biomasa vrátane všetkých produktov jej spracovania, bioplyn, skládkový plyn, plyn z čističiek odpadových vôd či biometán.

I keď sa alternatívne zdroje energie využívajú čoraz viac, a pre ich využitie máme v čase globálnych energetických kríz ako aj vojny na Ukrajine veľa relevantných dôvodov, tak k ich výraznému masovejšiemu využívaniu zatiaľ nedošlo. Často sa pri alternatívnych zdrojoch energie stretávame s mnohými problémami a prekážkami, ktoré stoja v ceste v ich zavádzaní, či zvýšení využiteľnosti ich dostupného potenciálu. V tomto období je možnosť získania rôznych dotácií pre zavedenie využitia alternatívnych zdrojov energie pre obce aj domácnosti.

1.4.7 Obehové hospodárstvo

Obec Raková uskutočňuje mnohé aktivity pre zabezpečenie zberu triedenia a skládkovania odpadov na svojom území. Ku všetkých týmto aktivitám sa v poslednom období pridala nová výzva, a to osвета v boji za nevytváranie odpadu.

Obec od roku 2015 do 2023 zvýšila množstvo vyzbieraného odpadu o 257,3 t. V prepočte na jedného obyvateľa sa zvýšilo množstvo odpadu z 236 kg/obyvateľa v roku 2015 na 272 kg/obyvateľa v roku 2023, čo predstavuje zvýšenie o 36 kg/obyvateľa. Okrem zvýšenia samotného odpadu k tomu prispelo aj množstvo nových spôsobov zberu a množstvo edukačných aktivít vedúcich k zberu najmä separovaných komodít.

Tabuľka č. 8: Vývoj celkového objemu vyprodukovaného odpadu v obci Raková

Obec	2015		2018		2020		2023	
	t	/obyv.	t	/obyv.	t	/obyv.	t	/obyv.
Raková	1282,22	0,236	1561,17	0,283	1693,92	0,304	1539,52	0,272

Zdroj: Zber údajov, obec Raková

Z celkového vyprodukovaného odpadu v obci v roku 2015 bolo zmesového (netriedeného) komunálneho odpadu 66,86 %. V roku 2020 bolo množstvo zmesového komunálneho odpadu 57,69 % a v roku 2023 bol mierny pokles na 45,71 %.

Množstvo vyseparovaného odpadu má len mierne stúpajúci charakter. Nie je to veľmi pozitívny trend (množstvo separovaného odpadu v roku 2023 bolo 54,29 %), ktorý treba stále

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

do budúca zlepšovať. V európskej rámcovej smernici o dopadoch je záväzok, aby členské štáty do 2030 recyklovali 60 % komunálneho odpadu.

Obec Raková odváža zmesový komunálny odpad na Skládku odpadov Kysuce WOOD ENERGY, s.r.o. Podvysoká (TKO Semeteš).

Tabuľka č. 9: Vývoj vyprodukovaného zmesového komunálneho odpadu v obci Raková

Obec	2015		2018		2020		2023	
	t	/obyv.	t	/obyv.	t	/obyv.	t	/obyv.
Raková	857,34	0,156	1056,26	0,191	977,30	0,175	709,76	0,124

Zdroj: Zber údajov, obec Raková

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že množstvo zmesového komunálneho odpadu má klesajúcu tendenciu. Príčinou je podpora separovania odpadu a najmä podpora domáceho kompostovania zabezpečením kompostovacích zásobníkov pre domácnosti. Tým sa významne znížilo množstvo biologicky rozložiteľného odpadu v zmesovom komunálnom odpade.

Tabuľka č. 10: Vývoj miery vytriedenia komunálnych odpadov v obci Raková

Raková	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	21,33 %	17,19 %	31,10 %	27,37 %	34,91 %	40,73 %

Zdroj: Zber údajov, obec Raková

Vývoj miery vytriedenia komunálnych odpadov má pozitívny rast a taktiež dopad na poplatok za uloženie odpadov na skládke odpadov. Obec od 01.01.2024 pristúpila k zavedeniu váženého množstvom systému zberu odpadov. Systém by mal spravodlivejšie určiť poplatok a taktiež naďalej motivovať k zvýšeniu množstva vyseparovaných zložiek odpadov a k poklesu zmesového komunálneho odpadu zneškodňovaného skládkovaním. Pozitíva a negatíva tohto kroku ukážu množstvá odpadov v najbližších rokoch. Množstvo vyseparovaného odpadu má stúpajúci charakter.

Ďalším významným krokom v oblasti ochrany životného prostredia je realizácia mnohých aktivít na zvýšenie separácie a zhodnocovania odpadu. Obec Raková má vybudovaný zberný dvor.

1.5 Infraštruktúra

1.5.1 Dopravná infraštruktúra obce

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja každej obce či mesta. Je tvorená predovšetkým technickou a sociálnou infraštruktúrou. Technická

infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu podnikateľských subjektov a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má aj z pohľadu obyvateľov obce, nakoľko determinuje vo významnej miere kvalitu ich života.

Obec Raková má vybudovanú takmer kompletnú infraštruktúru. Obcou prechádzajú cesty II. a III. triedy, na ktoré sa napájajú miestne cesty. Mnohé cesty nachádzajúce sa na území obce si vyžadujú rekonštrukciu položením nového asfaltového krytu. Na zlepšenie bezpečnosti účastníkov cestnej premávky boli pozdĺž ciest na určitých úsekoch vybudované chodníky pre chodcov.

Hlavným cestným ťahom, ktorý vedie cez obec Raková je cesta II/487 Makov - Čadca, ktorá vedie katastrofom obce smerom do Rakovej s pokračovaním do okresného mesta Čadca. Tá zároveň tvorí hlavnú dopravnú os v regióne Horných Kysúc a smeruje k nápoju na diaľnicu D3 a D2. Jej vlastníkom je ŽSK.

Obec Raková má vo svojej správe 35,595 km miestnych ciest a 5 komunikácií pre peších chodníkov v celkovej dĺžke 2,783km. Na týchto cestách obec vykonáva zimnú i letnú údržbu.

Tabuľka č. 11: Cestná infraštruktúra v okrese Čadca v rokoch 2013 a 2021 (v km)

Okres Čadca	Rok 2013	Rok 2021
Cesty „E“ pre medzinárodnú premávku	32,132	30,906
Trasy „TEM“	31,871	33,139
Trasy „TEN-T“		32,251
Diaľnice	0,238	30,639
Rýchlostné cesty	0	0
Prívádzajúce rýchlostných ciest	0	0
Cesty I. triedy	53,454	56,013
Cesty II. triedy	68,903	69,405
Cesty III. triedy	112,751	110,928

Zdroj: Slovenská správa ciest

Okresom Čadca prechádza dopravný koridor základnej siete TEN-T, Balticko-jadranský koridor. Okresom Žilina prechádzajú dva dopravné koridory základnej siete TEN - T, Balticko-jadranský koridor a Koridor Rýn - Dunaj. Z hľadiska budúceho využitia polohového potenciálu je dôležitým faktorom jeho vhodné napojenie na diaľnicu D3 a modernizovanú železničnú sieť.

V okrese Čadca bolo v roku 2021 evidovaných 41 707 aut so spaľovacím motorom a 235 s elektrickým prípadne hybridným motorom. V okrese Žilina bolo v roku 2021 evidovaných 91 089 aut so spaľovacím motorom a 1086 s elektrickým prípadne hybridným motorom. V porovnaní počtu aut na jedného obyvateľa bolo v okrese Čadca 0,48 aut/obyvateľa, v okrese Žilina 0,57 aut/obyvateľ a v rámci celého Žilinského kraja to bolo 0,52 aut na obyvateľa v roku 2021.

Tabuľka č. 12: Počet osobných automobilov a motorových vozidiel evidovaných v okresoch CA a ZA marec 2021

V rokoch CA a ZA máreč 2021							
Okres/región	Spaľovací motor		elektr.-hybrid			inér spaľovacie+eh	
	Osobné	Motorové	Osobné	Nákladné	Motorové	Osobné	Motorové
ZA	72 816	91 089	1 082	4	1 086	67,00	84,00
CA	33 845	41 707	234	1	235	144,64	177,48
ŽSK	285 985	359 319	2 775	10	2 785	102,79	129,02

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

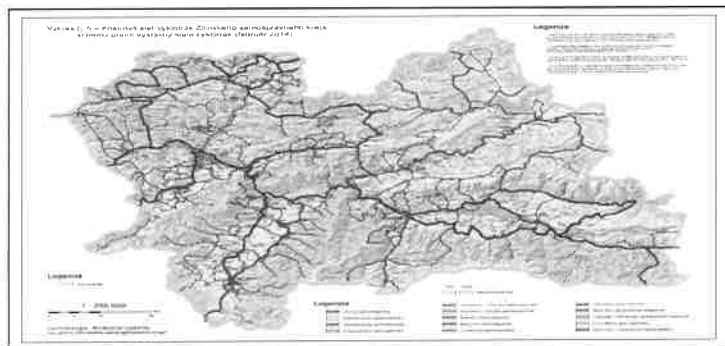
Obec má aj železničné prepojenie s mestom Čadca jednodokajovou neelektrifikovanou traťou č. 128 Čadca - Turzovka - Makov. Obcou vedú linky autobusovej hromadnej dopravy spájajúce okresné mesto Čadca s mestom Turzovka až do obce Makov a linky na Korchán a Zákopčie. Mnohé z miestnych komunikácií, ako sme už vyššie spomínali, nevyhovuje potrebám obyvateľov a je nutné, aby sa na ich rekonštrukciu vynakladalo viac finančných prostriedkov. Územný plán obce navrhuje predĺžiť peši chodník popri ceste II/487 až po intravilán mesta Čadca a intravilán obce Raková. Obec Raková plánuje zriadiť skľudnenú zónu s obmedzenou automobilovou dopravou v centre obce.

V Žilinskom kraji je vyznačených vyše 2500 km cykloturistických trás, čo je zatiaľ najviac medzi krajinami v SR.

Katastrálnym územím obce Raková prechádzajú 4 cykloturistické trasy regionálneho významu:

- prostrednou časťou Kysúc (C-2Č), dĺžka 44 km, prevýšenie 440/480 m, obtiažnosť šport v trase železničná stanica Staškov-Raková-Čadca-Čadečka-Čierne (Košice)-Čierne (Vyšný koniec)-Skalité-Ošadnica (Švancárovcí)-Ošadnica-Ošadnica (kaštieľ)-Krásno nad Kysucou (nadjazd)
- z Kločovského skália popod Veľký Polom (MTB - 4/M), dĺžka 30 km, prevýšenie 440/640 m, obtiažnosť šport v trase Klokočov-Hrubý buk (Klokočovské skálie)-Čierny potok-Pod Muřinkovým vrchom-Raková (Korchán)-Vyšné Megoňky-Milošová-Čadca (Podzávoz)
- Beskydská II (F-26), náročná trasa z Bílého kříže na Malý Polom a po hrebeni do Jablunkova
- cestou Vila Galvanka (MTB-5/M), dĺžka 23 km, prevýšenie 515/585, obtiažnosť šport v trase Raková-Zákopčie-U Rulcov-Vrchrieka nad Petránkami-Mičekovci-sedlo nad Klinkovcami-Majtánky-Nesluša-Kysucké Nové Mesto (železničná stanica)

Obrázok č. 16: Kostrová sieť cyklotrás ŽSK

Zdroj: Žilinský samosprávny kraj

1.5.2 Technická infraštruktúra

Elektrifikácia obce

Záujmové územie obce Raková sa zásobuje elektrickou energiou z transformovne 110/22 kV Čadca po 22 kV vedení číslo 232 Čadca – Makov a prepojovacieho VN vedenia medzi linkami 232 – 187. Závod AVC Raková má vybudované samostatné 2x22 kV vedenie číslo 186-187 z transformovne Čadca so zaústením do 22 kV rozvodne AVC. V súčasnosti je transformovňa 110/22 kV Čadca už kapacitne vyťažená, preto SSE a.s. Žilina pripravuje riešenie zásobovania územia Horných Kysúc vybudovaním novej TR 110/22 kV Raková a 110 kV smyčky z plánovaného 2x110 kV vedenia Kysucké Nové Mesto – Čadca (Zdroj ÚPN VÚC ŽK).

Okrajom katastru obce prechádza trasa 400 kV vedenia V404 na smere Varín – Nošovice, ktoré sa podľa ÚPN VÚC Žilinského kraja a podľa ÚPN mesta Čadca navrhuje na preloženie mimo záujmového územia obce Raková (preložka vyplýva z požiadavky mesta Čadca).

Verejné osvetlenie v obci

Verejné osvetlenie je budované káblové v lokalitách novej výstavby, v staršej časti obce je vzdušné. Rekonštrukcia verejného osvetlenia bola dokončená v roku 2017. Všetky svetidlá majú LED svetelné zdroje.

Pošta, telekomunikačná sieť a miestny rozhlas na území obce

Poštové služby sú zabezpečované poštovou prevádzkou, umiestnenou v objekte kultúrneho domu, ktorá zabezpečuje automatizované prichradkové operácie. Pošta v Rakovej

organizačne prislúcha pod Regionálne poštové centrum (RPC) Žilina – riadené Ústredím Slovenskej pošty a.s., Z hľadiska telekomunikačného členenia obec Raková podľa súčasnej štruktúry ST a.s. prislúcha pod Centrum sieťovej infraštruktúry (CSI) Žilina, ktoré je začlenené do Regionálneho centra (RCSI) Žilina. Digitálna ústredňa RSÚ je umiestnená v priestoroch obecného úradu Raková. Je pripojená optickým káblom na nadradenú digitálnu ústredňu Čadca.

Miestna telekomunikačná sieť v centrálnej časti obce je realizovaná káblami v zemi, v okrajových častiach (Trstená, Bukovina, Maslíkovi a južná časť smerom na Zákopčie) je telefónna sieť prevedená závesnými káblami. Riešené územie je uspokojivo pokryté verejnou rádiovou sieťou mobilných sietí (VRS) operátorov ORANGE a T-Mobile. Rozvod miestneho rozhlasu je vybudovaný celoplošne, trasa je situovaná po oceľových stožiaroch súběžne s miestnymi cestami. Ústredňa rozhlasu je umiestnená v priestoroch kultúrneho domu. Televízne programy Slovenskej televízie a komerčných televízií sú zabezpečené na uspokojivej úrovni. Riešeným územím zo smeru Čadca prechádzajú trasy optických a metalických diaľkových káblov. Rozhlas potrebuje rekonštrukciu.

Káblová televízia obce je riešená zmluvou s firmou TES Média, ktorá poskytuje aj služby internetovej siete.

Plynofikácia v obci

Zdrojom zemného plynu pre obec Raková je existujúci „Kysucký“ VTL plynovod DN 300, PN 40 a následná VTL odbočka plynu DN 200, PN 40 Čadca – Turzovka. V záujmovom území sú umiestnené dve regulačné stanice plynu, každá po 3000 m³/hod. Jedna RS je umiestnená pri výhrevni Sihly, druhá RS v lokalite u Haluškov.

Plynofikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia v obci, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn je totiž zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najpriateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂. Samotná plynofikácia však má vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu (mierny nárast papiera, plastov a pod.). Prevádzkovateľom plynovodu je Slovenský plynárenský priemysel a.s.,

Z celkového počtu trvale obývaných bytov podľa SODB z roku 2021 bolo bytov napojených na plynové kúrenie 37,24 %. Kúrenie tuhým palivom využíva v obci až 49,83 % domácností. Vykurovanie elektrickou energiou využíva 10,2 % domácností. Alternatívne energie využíva menej ako 1 % domácností obce.

Tabuľka č. 13: Základné údaje o bytoch v obci v roku 2021

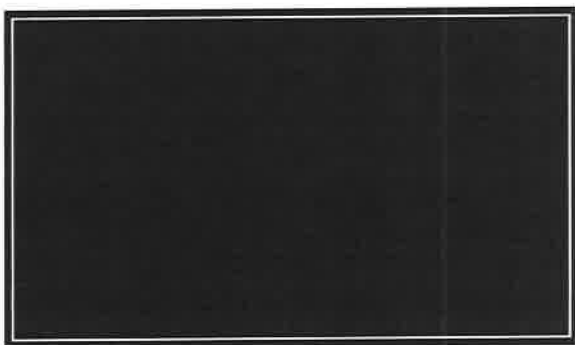
Obec Raková		
Bytov spolu	1 764	
Vykurovanie: (počet / %) plyn	657	37,24 %
Elektrina	180	10,2 %
Pevné palivo	879	49,83 %
S vodovodom v byte: (počet /%)	1207	68,42 %
Z spoločného zdroja		
Z vlastného zdroja	509	28,85 %
Mimo bytu	6	0,34 %
Bez vodovodu	31	1,76 %
Byt s kanalizáciou: (počet/ %)	666	37,75%
Prípojka na kanalizačnú sieť		
Domáca čistička odpadových vôd	52	2,54%
Septik, žumpa	986	55,89%
Bez kanalizácie	57	3,23%

Zdroj: SODB 2021

1.5.3 Vodovod na území obce

V miestnej časti Korcháň sa na hromadné zásobovanie pitnou vodou využíva ako vodárenský zdroj odber povrchovej vody z potoka Trstená. Minimálny povolený odber je 1,8 l.s-1 a maximálny odber 2,4 l.s-1. Vodárenský zdroj, vrt HV-1 sa nevyužíva. Miestne, nešpecifikované malé vodárenské zdroje sú využívané lokálnymi súkromnými vodovodmi. V súčasnosti v riešenom území zásobovanie pitnou vodou zabezpečujú: skupinový vodovod, vetva Čadca – Raková cez existujúci vodojem Raková 2 x 150 m³, vodovod Čadca, predĺžením rozvodnej siete DN 100 do obce, vodovod Korcháň, miestne vodovody realizované v akcii „Z“ a zo súkromných zdrojov, individuálne miestne zdroje v rozptýlenej zástavbe.

Obrázok č. 17: Grafická schéma skupinového vodovodu a obecných vodovodov

Zdroj: SEVAK - Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s.

V okrese Čadca a jeho okolí sa nachádzajú územia s významnou prirodzenou akumuláciou povrchových a podzemných vôd, čo dokladuje vyhlásená CHVO Beskydy a Javorníky, ktorá sa sčasti rozkladá aj na území okresu Čadca. Na území okresu sa tiež nachádza už spomínaná vodárenská nádrž Nová Bystrica s kapacitou 1030 l/s.

1.5.4 Kanalizačná sieť na území obce

V obci Raková je vybudovaná verejná kanalizácia na odvádzanie splaškových odpadových vôd. Tvorí ju podzemná stoková sieť z potrubí profilu DN 300 až DN 600. Stoky sú vybudované z rúr PVC, ojedinele z betónu. V malej časti obce splašková kanalizácia chýba.

Obec vybudovala splaškovú stokovú sieť z potrubia HDPE. V celej obci je splašková stoková sieť gravitačná. Splaškové odpadové vody z jednotlivých nehnuteľností sú odvádzané do uličných stôk prostredníctvom kanalizačných prípojek. Splaškové odpadové vody sú z obce odvádzané dvomi kanalizačnými zberačmi. Splaškové odpadové vody z obce odvádzané do stokovej siete mesta Čadca a následne sú čistené v ČOV. Severoslovenské vodárne a kanalizácie ukončili výstavbu verejného vodovodu a kanalizácie, ktoré boli vybudované v rámci stavby „Dodávka pitnej vody a odkanalizovanie Horných Kysúc“. Podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách číslo 442/2002 zbierky vlastníka nehnuteľnosti, na ktorej vznikajú odpadové vody, je povinný pripojiť nehnuteľnosť na verejnú kanalizáciu a splniť technické podmienky týkajúce sa najmä miesta a spôsobu pripojenia na verejnú kanalizáciu a uzatvoriť zmluvu o pripojení s vlastníkom verejnej kanalizácie, ak v obci, na ktorej území sa nehnuteľnosť nachádza, je zriadená verejná kanalizácia a vlastník nehnuteľnosti nemá povolenie príslušného orgánu štátnej správy na iný spôsob nakladania s odpadovými vodami. Splaškové vody z lokality IBV Raková v nive potoka Raková sú odvádzané splaškovou kanalizáciou, ktorá je kanalizačným zberačom napojená na kanalizačnú sieť mesta Čadca. V ostatnej časti obce sú splaškové vody akumulované v individuálnych žumpách, septikoch. Nie sú ojedinelé prípady odtoku splaškových vôd zo septikov do miestnych tokov a cestných rigolov. Závod AVC, a.s. má vybudovanú samostatnú kanalizáciu s ČOV.

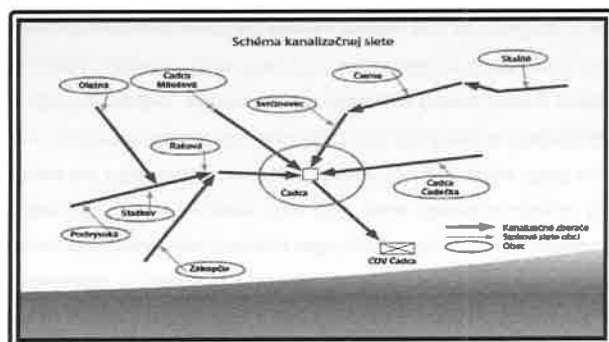
V roku 2021 bolo na verejnú kanalizačnú sieť pripojených 37,75% domácností obce. Septik alebo žumpu využívalo 55,89% domácností. Vlastnú čističku odpadových vôd malo iba 2,54% domácností obce Raková.

Tabuľka č. 14: Základné údaje o vybudovanej kanalizačnej sieti v obciach

úseky kanalizačnej siete	dĺžka / km	počet ČOV
zberač Zákopčie - Raková	3,5	1
kanalizácia Raková	14,4	1
kanalizácia Zákopčie	5,5	1
zberač Oľadná - Staškov	4,1	2
kanalizácia Staškov	9,5	0
kanalizácia Oľadná	5,2	0
zberač Podvysoká - Raková	5,7	6
kanalizácia Podvysoká	5,5	3
zberač Skalité - Čadca	19,9	7
kanalizácia Skalité	19,1	4
kanalizácia Čierne	17,2	1
kanalizácia Svrčinovec	8,5	1
zberač Milošová - Čadca	5,4	1
kanalizácia Milošová	7,3	2
zberač Čadečka - Čadca	7,4	0
kanalizácia Čadečka	9,3	1
kanalizácia Čadca	8,9	3

Prameň: SEVAK - Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s.,

Obrázok č. 18: Schéma skupinovej kanalizačnej siete Čadca - ČOV Čadca

Prameň: SEVAK - Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s.

1.5.5 Cintorín a cintorínske služby v obci Raková

Obec obhospodaruje 2 cintoríny, starý a nový. Momentálne je nepostačujúci počet hrobových miest, tak sa bude plocha nového cintorína rozširovať.

1.6 Sociálna stabilita

Sociálna charakteristika obce Raková sa odvíja od sociálnej politiky štátu a regiónu, od štruktúry obyvateľstva, demografického vývoja, úrovne zamestnanosti a pracovných

príležitostí v obci i v jej širšom okolí. Od toho závisí aj úroveň sociálnej odkázanosti niektorých skupín obyvateľstva. Sociálnu situáciu v obci Raková koriguje výkon originálnych kompetencií miestnej samosprávy.

1.6.1 Sociálne služby na území obce

Sociálne služby sú jednou z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Štát prostredníctvom nich podporuje sociálne začlenenie občanov a uspokojovanie sociálnych potrieb ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi obec poskytuje jednorazové dávky v hmotnej núdzi a sociálnu pôžičku. Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov obec poskytuje sociálne služby, medzi ktoré patrí terénna opatrovateľská služba či organizovanie spoločného stravovania – rozvoz stravy. Obec podporuje neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov obec zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu, motivačný príspevok a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky.

Demografický potenciál obce Raková však vypovedá o postupnom starnutí obyvateľstva. V nasledujúcom období sa predpokladá nárast obyvateľstva poproduktívneho veku, preto je potrebné uvažovať o vytvorení potrebných zariadení pre staršie obyvateľstvo.

Kostru sociálnych služieb v okrese Čadca zabezpečovaných pobytovou formou tvoria štyri zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, z toho tri domovy sociálnych služieb a zariadenia pre dospelých, jeden domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie, ktorých objekty sa nachádzajú v Čadci, Čadci - Horelici, Čiernom, Vysokej nad Kysucou a Ošadnici.

Tabuľka č. 15: Počet miest v zariadeniach sociálnych služieb pre seniorov v okresoch ŽSK

Počet miest v zariadeniach sociálnych služieb pre seniorov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Čadca	200	195	188	184	180	277	275	318	311	313
Kysucké Nové Mesto	115	62	84	39	31	72	67	63	63	31
Žilina	46	154	112	183	241	272	296	298	303	349

Zdroj: e-VUC, vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

Zdravotnícke služby obyvateľom obce Raková poskytujú ambulancie lekárov:

- Stomatologickej ambulancie
- Všeobecný lekár pre deti a dorast
- Všeobecný lekár pre dospelých

Lekárske služby obyvateľom obce dopĺňa aj lekáreň.

Vyššie zdravotnícke služby zabezpečuje poliklinika v Turzovke a ambulancie v Čadci a Ošadnici. Nemocničnú starostlivosť obyvateľom obce Raková - Kysucká nemocnica s poliklinikou v Čadci a Fakultná nemocnica s poliklinikou v Žiline.

1.6.2 Bývanie a služby občanom obce

Vzhľadom na dobrú polohu obce a jeho dopravnú dostupnosť (železničné a autobusové spojenie) v kombinácii s občianskou vybavenosťou (materských škôl, a základných škôl) i so všetkými svojimi pozitívami, obec poskytuje dobré podmienky na život a bývanie. V roku 2021 podľa výsledkov SODB bolo na území obce 1627 trvalo obývaných domov. Celkový počet obývaných bytov bol 1764 (bytov v rodinných domov bolo obývaných 1648) a v 15 bytových domov (bytov v bytových domoch bolo obývaných 63). Nová bytová výstavba formou IBV aj HBV bola v obci kontinuálne realizovaná. Prevládajúcou formou bytovej výstavby v obci je individuálna bytová výstavba. Oproti roku 2001 stúpol celkový počet bytov v obci približne o 16 %. Záujem o bytové domy pretrváva najmä u mladšej časti obyvateľstva. V obci je vysoký podiel starších rodinných domov (aj dvojgeneračných), v ktorých bývajú starší obyvatelia obce a stúpa počet neobývaných starších domov.

Zastavané územie obce Raková je vymedzené hranicou súčasného intravilánu a navrhovanými plochami pre :

- IBV U Rafáji
- IBV Pod Bukovinou
- IBV U Hromadika
- IBV U Surovky
- IBV Pod Kopanicami
- IBV U Skákal

V záujme vyhovieť mladším, ale aj starším obyvateľom obce a zvýšiť možnosti bývania tých, ktorí z rôznych príčin a dôvodov nemajú záujem o individuálnu bytovú výstavbu, sa ukazuje viac ako potrebné. V rámci Slovenska má najviac nájomných obecných bytov s počtom 1 092 okres Žilina (poradie v rámci Slovenska 3). V okrese Čadca je počet nájomných obecných

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA RAKOVÁ NA ROKY 2024-2031

bytov iba 309. Tu sa ukazujú dva smery – výstavba nájomných obecných bytov a výstavba developerských bytových domov, čo prichádza do úvahy v základných sídelných jednotkách.

Tabuľka č. 16: Domová a bytová výstavba v obci v roku 2001 a 2021

Obec Raková		
Počet	2001	2021
Počet domov celkom	1366	1680
Trvale obývané domy	1 121	1627
Bytové domy	7	15
Bytové domy v %	0.6%	0.89 %
Celkový počet bytov spolu	1483	1764
Byty v RD	1444	1648
Byty v BD	36	63

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2001, 2021

1.7 Identita a sebestačnosť

1.7.1 Kultúra na území obce

Kultúra - to nie sú len súbory, knihy, či kultúrne domy, ale predovšetkým dosiahnutá úroveň vzdelanosti, výchovy a prostredie, v ktorom ľudia žijú a naplňajú zmysel svojho života. Kultúra ako taká je časťou sociálnych vzťahov v každej spoločnosti. Môžeme povedať, že ide o dodržiavanie kultúrnych tradícií, hodnôt a zvykov regiónov, miest či obcí. Pomocou kultúrnych akcií môže každá obec, ale i mesto, podporovať u ľudí kreativitu, prípadne nadobúdanie hodnôt nielen k svojej obci či mestu, ale aj medzi ľuďmi navzájom.

Kultúra v obci je samozrejmosťou a nevyhnutnou podmienkou ponuky kultúrno-spoločenského využitia sa vlastných obyvateľov, ale aj prejavom cielenej kultúrnej ponuky širšej návštevníckej verejnosti tejto obce. Je prejavom a symptómom spoločenskej úrovne a kultúrnej vyspelosti daného sídla a regiónu. Vybavenosť účelových objektov pre kultúrno-spoločenské aktivity obyvateľov obce tvoria Kultúrny dom Jána Palárika v centrálnej časti obce s viacúčelovou kultúrnou sálou - 240 sedadiel (v súčasnej dobe kino nepremiata), knižnica - 12 200 knižničných jednotiek, 555 užívateľov, internetová čítareň, pamätná izba J. Palárika.

Kultúrny dom potrebám obce postačuje. V podkroví možno zriadiť pamätnú izbu maliara Milana Mravca a klubové priestory. V obci sú 2 kostoly (v Ústredí a na Korcháni) a kaplnka U Blažička.

K prejavom kultúrneho života obce Raková bez pochyb patrí aj ľudový kroj, ľudová pieseň, tradičné hudobné nástroje, zvykoslovie a nárečie, ktoré sú sprostredkované folklórnou

skupinou Rakovanka. Môžeme povedať, že Kysuce sú oblasťou, kde sa udržal ľudový odev najdlhšie. Jednou z príčin bola pomerne veľká vzdialenosť jednotlivých obcí od priemyselného a kultúrneho centra a obmedzené pracovné príležitosti. Ženy pracovali doma na poliach a muži sa v drvivej väčšine zamestnávali ako drevorubači či furmani pri zväžaní dreva.

Najrozšírenejším folklórnym prejavom v minulosti bola ľudová pieseň. Jej prvé formy vznikali spontánne pri poľných prácach, pri ľudových slávnostiach a rodinných sviatkoch. Boli verným obrazom života ľudí a prostredia, v ktorom vznikali a ďalej sa tradovali. Podstatná časť piesní sa funkčne viaže na zvyky ľudí, ktoré sa opakovali počas roka. Spevné tradície sa viazali na fašiangy, stávanie májov, jánske ohne, svadby, krstzenie, na činnosť pri pastve či pri muzike. V obci aj v súčasnosti pôsobia folklórne súbory a skupiny, ktoré zachovávajú tradičné piesne. Medzi najvýznamnejšie kultúrne podujatia v obci Raková patrí: Stavanie a váľanie mája, Palárikova Raková, Hodové slávnosti, Deň matiek, Uvítanie detí do života, Fašiangový karneval, Mikuláš a mnoho ďalších podujatí.

Folklorná skupina Rakovanka vznikla pred viac ako štyridsiatimi rokmi. V tom čase v obci Raková pôsobili dve folklórne skupiny – folklórna skupina, ktorá účinkovala pri Zväze žien. Členiek v tejto skupine bolo sedem. Vedúcou tejto skupiny bola Mária Cechová – učiteľka. Druhá folklórna skupina v tom čase pôsobila pri miestnej organizácii Slovenského červeného kríža, založená Gabrielou Šutákovou a Máriou Bukovanovou.

Obe tieto folklórne skupiny sa zlúčili a tak vznikol súbor Rakovanka. Názov súboru členky vybrali podľa rodnej obce Raková. Na začiatku v súbore pôsobilo len desať členiek. Ako ubiehali roky, súbor priberal nových členov a dnes pôsobí vo folklórnej skupine dvadsať členiek. Vedúcou súboru Rakovanka je pani Mária Bukovanová. Súbor Rakovanka vo svojom repertoári zachováva najmä pôvodné rakovské piesne i piesne regiónu Kysúc. Srdcovou záležitosťou súboru sú najmä rakovské kroje, ktoré si členky s láskou obnovili, aby mohli zachovať tradíciu našich predkov. Folklorný súbor sa prezentuje najmä na kultúrnych podujatiach obce Raková i regiónu Kysúc. Ich piesne zazneli i v obci Majcichov, pôsobisku Jána Palárika, v Čechách v rámci cezhraničnej spolupráce v Starej vsi nad Ondřejnicí, v Poľsku v Lešnej.

1.7.2 Cestovný ruch v obci

Cestovný ruch je odvetvie zahŕňajúce súbor činností zameraných na cestovanie a následný pobyt, ktorý je uskutočňovaný spravidla vo voľnom čase, ako aj na s nimi spojené služby, najmä ubytovanie a stravovanie. Je jedno z najrýchlejších sa rozvíjajúcich odvetví a tvorí

významnú časť hospodárstva. Je medzirezortným odvetvím, ktoré priamo zasahuje do sféry hospodárstva, priemyslu, obchodu a služieb, financií, dopravy, regionálneho rozvoja, kultúry, zdravotníctva, vzdelávania, športu, ochrany ŽP, lesného a vodného hospodárstva, pôdohospodárstva, zamestnanosti a pôsobnosti samospráv. Je preň typické, že kým väčšina iných odvetví sa zaoberá relatívne úzkym segmentom svojej pôsobnosti po vertikálnej osi, charakter cestovného ruchu je taký, že spája aj rôzne odvetvia po horizontálnej osi. Zahŕňa teda viaceré problémy, ktoré možno riešiť len spoluprácou zanietených ľudí, inštitúcií a samospráv.

Za medziročným poklesom cestovného ruchu bola v predchádzajúcich rokoch pandémie Covid-19. Najvyšší pokles celkovej návštevnosti oproti roku 2019 v cestovnom ruchu zaznamenali aj turisticky najatraktívnejší kraj, medzi ktoré patrí Žilinský kraj (pokles až o 22 %).

I keď región Kysuce je z hľadiska cestovného ruchu regiónom bohatým na prírodné krásy, tradície a históriu s veľkým potenciálom pre svoj ďalší rozvoj, má v rámci kraja najmenej rozvinutý cestovný ruch. Podiel regiónu Kysúc na tržbách cestovného ruchu v Žilinskom kraji v roku 2020 bol iba 2,13 %. V roku 2019 sa región podieľal 3,6 % na celkovom počte návštevníkov v ŽSK. V roku 2010 sa ubytovacie zariadenia na Kysuciach podieľali 9,6 % na celkovom počte ubytovacích zariadení v ŽSK, avšak v roku 2019 podiel predstavoval len 8,1 %. K miernemu poklesu došlo aj v roku 2020. ŽSK sa v roku 2019 na celkovom počte návštevníkov Slovenska podieľal 20,45 %. Počet prenocovaní v obci bol ovplyvnený najmä pandemiou Covid – 19 (roky 2020 – 2021).

Cestovný ruch obce Raková sa sústreďuje do 2 rekreačných priestorov a to Korcháň a Milošovský potok. Vybavenosť rekreačného priestoru Korcháň pozostáva zo zariadení občianskeho vybavenia v intraviláne (obchod, pohostinstvo). Rekreačný priestor Korcháň zahŕňa severný koniec intravilánu obce, osady U Školníka, Draganka, Kubříková, Hromadová, Kurajka, Kopčisko, Bednárika, Dlhá, Kukoľanka a rekreačné zariadenie v lokalite Dolina.

Z rekreačného priestoru Korcháň vedú 2 turistické chodníky:

- Červeno značený turistický chodník prechádza cez osadu U Školníka do Klokočova, Korne a Makova.
- Modro značený turistický chodník vedie na vrchol Veľkého Polomu, odkiaľ sa dá prejsť do sídli na českej strane (Horní Lomná, Dolní Lomná, Mosty u Jablunkova).

Po lesnej ceste popod Veľký Polom, cez Korcháň do osady Vyšné Megoňky a ceste III/01179 do Čadce a po ceste II/487 prechádzajú 2 cyklotrasy. Ďalšia cyklistická trasa vedie po ceste III/28724 smerom na Zákopčie. Rekreačné zariadenie v lokalite Dolina má vybudované 2 ihriská a starší lyžiarsky vleč dĺžky 200 m.

Rekreačný priestor Milošovský potok zasahuje do katastrálneho územia mesta Čadca a obce Raková. Je tu vybudovaná vodná nádrž prevádzkovaná ako rybník a chatová lokalita Prielač, kde je postavených 17 súkromných chát a 2 trvalo obývané objekty. Existuje zámer na dobudovanie rekreačného priestoru o vybavenosť, podnikové rekreačné zariadenie a ihriská východne a juhovýchodne od chatovej osady.

Rekreačný priestor Milošovský potok sa využíva ako prímestská rekreačná zóna Čadce. Okrem uvedených zariadení zahŕňa aj okolité osady. V katastri Rakovej sú to osady Prielač, Bzdivonka, Ďadikova, U Sogla, Strýková a Bazgerka. V rámci intravilánu v údolí potoka Trstená a v ostatných osadách katastrálneho územia sa nachádzajú staršie zrubové objekty, ktoré sa využívajú na chalupársku rekreáciu.

Okrem tohto fenoménu sa obec snaží zvýšiť pozornosť na prírodné pamiatky a turistiku.

Tabuľka č. 17: Počet prenocovaní v obci Raková (podľa výberu dane z ubytovania)

Obec	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Raková	465	743	1070	1388	1508	2157

Zdroj: Zber údajov

Obec Raková má veľmi dobré podmienky a predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu. Územie obce poskytuje putovanie a spoznávanie okolitých osád, pamiatok pomocou vybudovaných turistických chodníkov a cyklo-chodníkov, ktoré sú prepojené s rekreačnými areálmi s možnosťou ubytovania a športového vybavenia.

Aj keď obec Raková má vybudované stredisko pre zimné a letné športy, na ktorých si obyvatelia aj návštevníci prídu na svoje, pre zvýšenie kvality a počet návštevníkov je potrebná ich rekonštrukcia a modernizácia. Ubytovacie kapacity, reštauračné služby a najmä uchované tradície pre poskytovanie rekreačných služieb zabezpečujú mnohé podnikateľské subjekty z oblasti cestovného ruchu ako napr. Chata Korchán, Chata Polom, Chata Viktória, Chata Lieskoviny, Chata Korchán Zavaleniská, Chata Bukovina (drevenica HOME 66), Chata nad Briežkami.

Obec Raková je v súčasnosti využívaná na rekreačné účely prevažne formou chalupárstva. Zároveň je aj východiskom pre turistické výlety po značkových trasách, pretože kataster obce sa vyznačuje zachovalou prírodou, rozsiahlymi lesmi a lúkami.

Pre spropagovanie cestovného ruchu obec Raková vydala viaceré typy a druhy propagačných materiálov a rozmiestnila v katastri obce informačné tabule s turistickými mapami. Jednou z možností ako obyvateľom obce, a predovšetkým jej návštevníkom ešte viac priblížiť túto malebnú obec, by bolo možno aj zriadenie informačnej kancelárie.

Obec Raková má šancu zapojiť sa do subsystému rekreácie a turistiky Horných Kysúc za predpokladu realizovania investičných akcií, ktorými sa podporí predovšetkým rodinná rekreácia, uzdravovacie pobyty v prírode, chalupárstvo, agroturistika, cykloturistické a turistické služby či zimné bežkovanie.

Kultúrne pamiatky v obci Raková

Socha sv. Jána Nepomuckého

Táto pamiatka je rustikálna práca z roku 1832. Na hranolovom pilieri s jednoduchou pätkou s rímskou hlavou je čelná, statická postava sv. Jána Nepomuckého s krucifixom v rukách, v charakteristickom odeve. Postava i drapéria sú len sumárne premodelované. Na prednej strane piliera je datovanie.

Roľnícky dom zrubový

Objekt je datovaný na portáli 1863. Je individuálne upravený variantom formy, rozšírenej v Kysuckej doline. Dom je postavený v dolinnej reťazovej zástavbe na rovnom mieste, situovaný čelnou stenou na juh a zadnou stranou na komunikáciu. Pôdorys je členený na izbu, bočnú komoru, pitvor a kuchyňu. K zrubovej časti je vstavaná časť murovaná - maštal' - tak, že svojim pôdorysom zasahuje do pôvodnej plochy pitvora. konštrukcia je zrubová, použité sú kresané brvná a spáry vyrovnané látkami. Rezné plochy brvien v uhloch sú nabielené, ako aj portál domu. Strecha je lomená s vysokým štítom, zdobeným latkovaním. Krytina je šindľová, vyspravená térapapierom. Štity sú zdobené hálkami. Murovaná časť ma osobitnú strechu s nižšie položeným hrebeňom. pred vchodom domu je strecha predĺžená nad gánok. Na fasáde je upevnená kaplnka s obrázkom Panny Márie - Matky Ustavičnej Pomoci. Okenné otvory sú druhotne zväčšované. Prostredie objektu je narušené novšími úpravami okolitých objektov. Tradičný charakter je vcelku zachovaný.

Pamätná tabuľa Jána Palárika

Pamätná tabuľa je umiestnená na súkromnom obytnom dome č. 266. Je pamiatkou na Jána Palárika, dramatika, rodáka z Rakovej. Dom č. 266 je postavený na mieste stavby bývalého rodného domu Jána Palárika.

Pomník Jána Palárika

Pomník je z r. 1940 od Fraňa Štefunku. Na vysokom štvorcovom podstavci je poprsie Jána Palárika, ktoré je z pieskovca a na spodnej časti je meno spisovateľa "Ján Palárik".

Pomník padlým v I. a II. svetovej vojne

Pomník bol postavený padlým v I. a II. svetovej vojne. Na štvorcovom podstavci je sakrálna plastika. Na čelnej strane podstavca sú umiestnené textové tabule s menami padlých v oboch vojnách, zhotovené z čierneho mramoru. Celý pomník je z pieskovca.

Rímsko-katolícky kostol Narodenia Panny Márie

Katolícky kostol je jednodňová stavba s transeptom, polygonálne ukončeným presbytériom a bočnou vežou. Priestory sú zaklenuté križovou rebrovou neogotickou klenbou s medziklenbovými pásmi, ktoré zabiehajú do konzol. Fasáda je neogotická s lomennými oknami. Kostol je neogotický, postavený na mieste dreveného kostola v rokoch 1870-1874 podľa projektu arch. J. Zítka. Vnútorné zariadenie je neogotické z poslednej tretiny 19. stor. Oltárny obraz Narodenia Panny Márie je od J. B. Klemensa z roku 1879.

1.7.3 Šport a voľnočasové aktivity na území obce

Základňa športovej činnosti v obci je adekvátna veľkosti sídla, kde funguje niekoľko športových organizácií a spolkov. Vybavenosť zariadeniami športu a telesnej kultúry plní predovšetkým obecný športový areál zastúpený najmä futbalovým štadiónom a ihriskami Základnej školy. V obci sa nachádzajú tieto zariadenia: futbalový areál FK Polom Raková (U Surovky) dve futbalové ihriská, ihriská Turistického klubu Polom Raková (areál zdravia U Matysa), ihriská U Matuška, 2 viacúčelové ihriská pri Rakovke, ihrisko Pod Poľanou (pri ZŠ Trstená), multifunkčné ihrisko a outdoorové ihrisko pre plážový volejbal pri ZŠ Milana Mravca, multifunkčné ihrisko Korcháň, lyžiarsky vlek v rekreačnom zariadení Dolina 200 m, strelnica poľovníkov (na 50 a 100 m), pobyt pri vode a rybolov je možný pri rybníku na Milošovskom potoku a Kysuci, kysucká cyklomagistrála (2 trasy) a cyklotrasa do Zákopčia, značkované turistické chodníky.

Futbalový klub FK Polom Raková

Prvé zmienky o neorganizovanom futbale v Rakovej sú z roku 1932, pod názvom ŠK Orol Raková, ktorý fungoval do 2. svetovej vojny, kedy sa prerušili všetky športové aktivity.

Oficiálne bol klub založený v decembri 1946 ako ŠK Raková /športový klub/, a vydržal do začiatku päťdesiatych rokov, kedy zmenil názov na Sokol Raková. V tomto roku sa začalo aj s výstavbou nového futbalového ihriska pri železničnom moste pri Kysuci. V roku 1957 sa

názov Sokol Raková zmenil na Polom Raková, nakoľko patronát nad futbalom mali vtedy lesníci. Na konci šesťdesiatich rokov sa v obci uvažovalo s výstavbou nového športového areálu smerom na Zákopčie, žiaľ, táto myšlienka sa nerealizovala. Futbalové ihrisko ostalo pri železničnom moste a k jeho vybudovaniu prišlo v priebehu sedemdesiatych rokov, kedy bol spracovaný projekt nového ihriska spolu s oplatením, tribúnou a príjazdovými komunikáciami. K doteraz poslednej úprave názvu klubu došlo v januári 1999, kedy sa zmenil z pôvodného TJ Polom ŠM Raková na TJ FK Polom Raková. V tejto sezóne aj mužstvo dospelých postúpilo ako víťaz 5. ligy do 4. ligy. Dôležitým medzníkom boli roky 2011 – 2012, v ktorých bola postavená krytá tribúna s kapacitou 215 sedadiel. Zároveň boli rekonštruované elektrické siete, privody vody a vedenie mediálnej siete.

Čo sa týka žiackeho futbalu v klube, najväčší úspech dosiahli v sezóne 2016/2017, kedy postúpili do II. ligy – Stredoslovenského futbalového zväzu, kde stále úspešne pôsobia.

FK Polom Raková sa stará o opravy a údržbu športového areálu, ktorý má rozlohu 22 000 m/ štvorcových/. Sú v ňom dve hracie plochy, tri menšie budovy, ktoré slúžia ako šatne, sklad, bufet, altánok, vodáreň a tribúna.

Dobrovoľný hasičský zbor Raková

Dobrovoľný hasičský zbor v Rakovej, bol založený v roku 1926, jeho prvým veliteľom bol Štefan Perďoch, tajomníkom Pavol Magát. V roku 1935 mal hasičský zbor 26 členov a tento stav sa udržal až do konca 2. svetovej vojny. V roku 1928 bola zakúpená prvá hasičská technika. V roku 1999 sa konal 1. ročník súťaže Memoriál Ludovíta Heglasa – o pohár bývalého predsedu a veliteľa DHZ. Po dobu desať rokov súťaž sponzorsky zabezpečovala rodina jeho synov Ladislava a Miroslava Heglasa v organizačnej spolupráci s DHZ Raková. V roku 2003 obec Raková podpísala spoluprácu s obcou Stará ves nad Ondřejnicí v rámci tejto spolupráce bola v roku 2006 podpísaná zmluva o spolupráci hasičov z oboch obcí. Od roku 2005 sa začala družobná spolupráca na medzinárodnej úrovni s hasičmi z Poľskej republiky v Lešnej pri Żywci.

Z činnosti DHZ Raková v obci Raková:

- Zasahovanie pri požiaroch, technické zásahy, pomoc pri povodniach, pátracie akcie, likvidácia bodavého hmyzu.
- Pomoc pri snehových kalamitách, jarnej údržbe ciest a pri kontrole odvodňovacích kanálov.
- Preventívne protipožiarne prehliadky rodinných domov

- Ukážka práce, činnosti a prezentácia techniky deťom základných a materských škôl.
- Tradičné strázenie Božieho hrobu.
- Zapojenie sa do organizácie podujatí: Palárikova Raková, letné kino, vianočné trhy, Mikuláš.
- Organizácia hasičských súťaží v obci.

1.7.4 Identita regiónu a regionálna produkcia

V obci pôsobí len niekoľko regionálnych producentov. Väčšina poľnohospodárskej pôdy sú trvalé trávnaté pozemky, ktoré sa využívajú na kosenie. Sú v nájme poľnohospodárskeho družstva, ktoré ich kosí. Menšia časť územia je obhospodarovaná maloroľníkmi, zväčša jednotlivými rodinami vlastiaci malé poľnohospodárske pozemky.

Ostatná časť pôdy sú lesné pozemky, ktoré sú obhospodarované niekoľkými lesnými združeniami a spoločensťami. Neustálym problémom je zvoz vyťaženej drevnej hmoty, ktorý poškodzuje miestne a účelové cesty.

1.7.5 Združenia a záujmové spolky na území obce

Obec je členom Organizácie cestovného ruchu Kysuce (OCR Kysuce), ktorá združuje mestá a obce Kysúc spolu s neziskovými a podnikateľskými subjektami pre propagáciu a rozvoj cestovného ruchu na Kysuciach. Obec patrí do Miestnej akčnej skupiny Krajšie Kysuce.

Spolková činnosť

Neoceniteľnú pomoc pri kultúrnom a spoločenskom živote v obciach poskytujú spolky rôzneho zamerania:

- Dobrovoľný hasičský zbor Raková
- Slovenský zväz záhradkárov Základná organizácia Raková
- Základná organizácia Slovenského zväzu chovateľov Raková
- Slovenský zväz telesne postihnutých Základná organizácia Raková
- Základná organizácia Jednoty dôchodcov na Slovensku Raková
- Slovenský zväz včelárov

- Futbalový klub Polom Raková
- Turistický klub Polom Raková
- Cyklistický klub Biking Raková
- Slovenský rybársky zväz
- Poľovnícke združenie Polom Čadca
- Poľovnícka spoločnosť „Husárik“
- Slovenský červený kríž – darcovia krvi
- Matica Slovenská

1.8 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky

Pri analýze vonkajších faktorov je dôležité zohľadniť vplyv STEP faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy na celoštátnej a nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene. Celá spoločnosť prechádza neustále zmenami, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí spoločenského a ekonomického života a pri plánovaní rozvoja obce a blízkeho regiónu ich treba zohľadniť.

Sociologické faktory

Na vývoj spoločnosti majú v súčasnosti najväčší vplyv:

- demografické zmeny - znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov, zvyšovanie priemerného veku obyvateľov, odchod obyvateľov v produktívnom veku za prácou do zahraničia;
- zmeny v životnom štýle - rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný, fyzický a psychický stav obyvateľov, množstvo informácií, vplyv techniky a médií;
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt - zhoršovanie medziludských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva, na druhej strane sa mierne posilňujú skupiny oživujúce tradície a tradičné hodnoty (tradičné kuchyne, bývanie v ekodomoch, separovanie odpadu).

Technologické faktory

Rýchle tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, v podstate zvyšuje kvalitu a produktivitu výroby, umožňuje ľahší prístup k zdrojom a službám, zlepšujú sa formy

spolupráce na diaľku. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov, S tým súvisí nárast financií na ich získanie, údržbu a prevádzku.

Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akýchkoľvek oblastí sú šírené a dostupné prostredníctvom elementárnych technológií (televízia, rozhlas a pod.), ale aj vyspelejšími spôsobmi (počítačová technika, telefóny, mobilný internet, prehrávače, tablety). Najdôležitejším rozvojovým prvkom v tejto oblasti je celkové pokrytie územia signálom 5G siete.

Ekonomické faktory

V roku 2019 dosiahlo HDP na hlavu v PPS na Slovensku 70,2 % z priemeru EU27, čo predstavuje zníženie o 0,5 p. b. oproti roku 2018. Nižšie hodnoty HDP na hlavu v porovnaní s priemerom EU27 ako Slovensko mali Bulharsko (53,0 %), Chorvátsko (65,1 %), Grécko (66,5 %), Lotyšsko (69,0 %) a Rumunsko (69,6 %).

Malé a stredné podniky tvoria na Slovensku 99,9% podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov a zamestnávajú takmer 74 % aktívnej pracovnej sily s 55 % podielom na tvorbe pridanej hodnoty, má ich podpora rozhodujúci vplyv na vývoj zdravého ekonomického rozvoja miest, obcí a regiónov.

Covid-19

Vývoj HDP v EU27 bol v roku 2020 ovplyvnený pandémiou ochorenia Covid-19. Reálne HDP pokleslo vo všetkých krajinách Európskej únie s výnimkou Írska, v priemere o 6,1 %. Recesia sa prejavila aj na Slovensku, kde po desiatich rokoch rastu reálne HDP pokleslo o 4,8 %. Protipandemické opatrenia ovplyvnili predovšetkým domáci dopyt, spotreba domácností poklesla najmä v sektore služieb, čo viedlo k nárastu úspor. Priemysel bol v porovnaní so sektorom služieb opatreniami zasiahnutý menej, čo pomohlo slovenskému vývozu.

Vojna na Ukrajine

24.2.2022 sme sa zobudili do inej reality. Začiatok ruskej agresie a teda vojny na Ukrajine znamenal nielen posun v politickom myslení, ale aj zmenu v nazeraní na utečencov a energetické zdroje. Pre svetovú ekonomiku a najmä európske krajiny, to znamenalo prehodnotenie závislosti od dodávok ropy, plynu a uhlia z Ruska, ktoré sú ťažko nahraditeľné, čo znamenalo posun energetickej politiky od fosílnych palív k obnoviteľným zdrojom energie.

Vojnoví prisídlenci z Ukrajiny do okolitých krajín znamenali pre tieto krajiny zvýšené nároky na poskytnutie pomoci, ale na druhej strane posilnili pracovný trh, na ktorom v krajinách V4 bolo množstvo neobsadených pracovných pozícií.

